

KVINDEARBEJDE I EN CORONATID

Corona-pandemien har tydeliggjort de kønslige skævheder, der eksisterer på arbejdsmarkedet.

I dette tema stiller vi skarpt på kvinders arbejdsvilkår.

Tema side 12-23

AKTUEL POLITIK

- 3 Siden sidst
- 4 Åbningstale: Flotte ord er ikke nok
- 5 Arne-aftale hjælper tusinder flere
- 5 Kort nyt fra Folketinget
- 6 Finanslov: Ansæt 2000 flere i ældreplejen
- 7 "Vi skal ikke arbejde, til vi er slidt ned"
- 8 Nyt fra Bruxelles – interview med Nikolaj Villumsen
- 9 Et efterår i klimakampens tegn
- 10 Oprør vokser i Hviderusland
- 11 Hviderusland deler Europas venstrefløj

ORGANISATION

- 24 Årsmøde i en coronatid
- 28 Budgetaftaler i kommuner og regioner
- 30 Wolt-arbejdere uden rettigheder
- 31 Annoncer og meddelelser
- 32 Kulturstafetten: Kvindehad i lighedens tidsalder

TEMA

12 **Kvindearbejde i en coronatid**

Corona-pandemien har tydeliggjort de kønslige skævheder, der eksisterer på arbejdsmarkedet. I dette tema stiller vi skarpt på kvinders arbejdsvilkår.

- 13 Kvindekamp er fortsat klassekamp
- 14 Kvindefagene skal frem i køen
- 16 Reformen, der gik i glemmebogen
- 17 Kvinder tager stadig det tunge læs i hjemmet
- 18 Ekstra pres på kvinderne under pandemien
- 20 Arbejdet, kvinderne og corona'en
- 21 "Mandefag" har brug for kvinder
- 22 "Selvfølgelig er det et job for kvinder!"
- 23 OK21: Offentligt ansatte fortjener bedre

EN KØN REDELIGHED

Charlotte Lund
Medlem af Københavns
Borgerrepræsentation
for Enhedslisten

» Efter #metoo-lavinen er begyndt at rulle i Danmark, er der håb for, at der vil brede sig en bevidsthed om, hvad vi i forvejen vidste om det danske arbejdsmarked: at sexschikane og overgreb er et problem i mange brancher.

De fleste børnetøjsbutikker er skarp farveopdelt i to grupper – en målrettet drenge og en målrettet piger. Sådan er det, desværre, også stadigvæk på arbejdsmarkedet. or selvom selv de store virksomheder skriver skåltaler på kvindernes kampdag den 8. marts, så har vi stadig et 13 procent stort gab mellem mande- og kvindelønninger.

Det har vi, når vi kigger på den måde, som vi prissætter brancher med mange kvinder (plejesektoren ikke mindst) i forhold til faggrupper med mange mænd – eksempelvis byggefagene. Og der har vi, når vi kigger på lønforskellene mellem mænd og kvinder, der arbejder med samme funktioner i den samme branche.

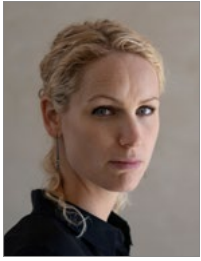
Det kan synes som et mindre beløb, men på et helt arbejdsliv kan det betyde forskellen mellem et godt pensionistliv og et i fattigdom. Arbejdernes Erhvervsråd påpeger, at mænds

disponible indkomst set over et samlet livsforløb er mellem 17 og 29 procent højere end kvinders.

Hvor kvinder står svagt på løn, så står mænd svagt i forhold til en arbejdsgiver, når de skal på barsel. Alarmerende svagt. Selvom blandt andre 3F i årevis gentagende gange har kunnet dokumentere, at deres mandlige medlemmer får langt mindre barsel end det, de kunne tænke sig, er der stadig ikke lykkedes at skubbe regeringen i retning af den lige-stillede barsel, som de plejede at have som mærkesag.

Efter #metoo-lavinen omsider er begyndt at rulle her i Danmark også, er der håb for, at der vil brede sig en bevidsthed om, hvad vi i forvejen vidste om det danske arbejdsmarked: at sexschikane og overgreb er et problem i mange brancher – og at det vender den tunge ende nedad. For servicesektoren, hotel- og restaurationsbranchen og HK kan fremvise en meget ubehagelig statistik på området. Samme oplevelse har de sociale NGO'er, Næstehjælperne og andre, der arbejder med udsatte kvinder på samfundets bund.

Vejen til ligestilling på arbejdsmarkedet er lang endnu, men Enhedslisten har tænkt sig at gå hele vejen. Århundreders ulighed er mere end nok!

» Enhedslisten vil bruge de næste fire år på at slå for frihedsrettigheder, ytringsfrihed og medborgerskab – uanset hudfarve og religion.

Vi vil slå for en integration, hvor vi siger velkommen til nye borgere, giver alle en chance for at få en uddannelse, lære dansk og være med. Vi vil slå for medmenneskelighed, ligeværd og gensidig respekt. Så lad mig bare sige til Mette Frederiksen og Mattias Tesfaye: Hvis I tror, der bliver ro om udlændingepolitikken, så kan I godt tro om igen.

Pernille Skipper
i sin årsmødetale.

Foto: Katinka Klinge

DEN GODE NYHED

Samtykkebaseret voldtægtslov. Regeringen, Enhedslisten, SF og Radikale Venstre har lavet en aftale om samtykkebaseret voldtægtslovgivning. Enhedslistens retsordfører Rosa Lund jubler over, at aftalen er i hus.

– Det her er et fuldstændig afgørende skridt for ligestillingen i Danmark, vurderer hun.

DEN DÅRLIGE NYHED

Overfyldt flygtningelejr nedbrændt. I september brændte Moria-flygtningelejren på den græske ø Lesbos. Dermed blev 12.000 i forvejen sårbare mennesker akut hjemløse, heriblandt 4.200 børn.

– Vi skal hjælpe så meget, vi overhovedet kan – især børnene, som ikke har et sted at være. Vi kan starte med at tage 50, ligesom Norge har gjort, men det vil være fint at tage flere, siger udenrigsordfører Eva Flyvholm.

KAMP FOR KLIMAET

På tværs af landet strømmede folk – på trods af coronabegrænsningerne – til klimamarch den 5. september.

Foto: Søren Egge

Foto: Katinka Klinge

FLOTTE ORD ER IKKE NOK

Da Folketinget åbnede den 6. oktober, sluttede Mette Frederiksen sin åbningstale af med at love, at vi skal skabe grønne arbejdspladser, at uligheden ikke må stige, og at vi fortsat skal investere i velfærden. Enhedslisten vil holde hende op på, at de løfter bliver til politisk handling.

FOLKETINGETS ÅBNING

Simon Halskov, Rød+Grøn

I både klimaforhandlingerne og finanslovsforhandlingerne har Enhedslistens repræsentanter et klart indtryk af, at regeringen vil bruge velfærden som undskyldning for at udskyde de store beslutninger om klimaet. Det indtryk ændredes ikke efter statsministerens åbningstale. Spørger du Pernille Skipper, er der dog ingen modsætning mellem velfærd, lighed og klimahandling.

– Enhedslisten vil bruge finanslovsforhandlinger og klimaforhandling på at modsætte os den fortælling. Vi kan ikke leve med en finanslov, der øger uligheden eller sender den grønne regning til vores velfærd, og vi kan ikke leve med klimahandlingsplaner, der ikke når målene, understreger hun.

Hvor er forebyggelsen?

Statsministeren brugte også åbningstalen til at efterlyse flere og hårdere straffe til kriminelle. Den efterlysning kalder Enhedslistens politiske ordfører for letkøbt.

– Efter et forår og sommer, hvor racisme og diskrimination har været diskuteret ivrigt, så undrer det mig meget, at statsministeren bliver ved med at tale om straf og ikke har ét eneste bud på forebyggende tiltag. Særligt når forskningen og virkeligheden viser os, at det er her, der er reel effekt, påpeger hun.

Pernille Skipper glæder sig til gen-

» Mette Frederiksen burde følge de flotte ord – og takken for indsatsen til alle SOSU'er, sygeplejersker og øvrige offentligt ansatte – op med handling. Vi skal have en lige- og lavtlønspulje til de offentlige overenskomstforhandlinger næste år.

Pernille Skipper.

gæld over statsministerens markering af, at vi ikke må sende regningen for krisen til de lavest lønnede.

– Men Mette Frederiksen burde følge de flotte ord – og takken for indsatsen til alle sosu'er, sygeplejersker og øvrige offentligt ansatte – op med handling. Vi skal have en lige- og lavtlønspulje til de offentlige overenskomstforhandlinger næste år, efterlyser Pernille Skipper.

UNDERSØGELSE AF FE-SAGEN KAN BLIVE TYND

Der kommer en undersøgelse af skandalerne i Forsvarets Efterretningstjeneste. Eva Flyvholm, forsvarsordfører for Enhedslisten, frygter dog, at det bliver en uanstændigt tynd undersøgelse.

– Regeringen lægger op til en undersøgelse, hvor vi ikke kan få at vide, hvad der faktisk skal undersøges, og hvor vi ikke engang kan få kommissoriet at se, fortæller hun og fortsætter:

– Jeg er rent ud sagt bekymret for, at Venstre og Socialdemokratiet er blevet enige om, at der skal lægges et stort sort låg på denne sag. Og det er måske beklægt for en række tidligere ministre, men det tjener ikke vores demokrati.

FIKSER IKKE PSYKISK ARBEJDSMILJØ

Det psykiske arbejdsmiljø får nu sin egen bekendtgørelse. Men det sker uden at den mangelfulde retstilstand ændres, da bekendtgørelsen alene samler gældende regler.

– Når jeg tænker på, at der fortsat er mere end en halv million lønmodtagere, der hver dag går på arbejde i et psykisk belastende arbejdsmiljø – og at dårlig og farlig ledelse ikke bliver stoppet af bekendtgørelsen, så er vi ikke i mål, konstaterer Christian Juhl, arbejdsmiljøordfører for Enhedslisten.

Han bifalder fagbevægelsens ambition om mere handling på området.

– Det er på høje tid at gøre noget ved det psykiske arbejdsmiljø ude på de danske arbejdspladser.

FÆRRE KARAKTERER GIVER BEDRE LÆRING

En ekspertgruppe har netop præsenteret deres rapport om det danske karaktersystem. Rapporten åbner en vigtig diskussion om, hvor meget der overhovedet skal bruges karakterer.

– Vi har længe vidst, at man ikke lærer mere af at få kastet flere tal i nakken. Nu siger ekspertgruppen meget direkte, at elever og studerende ikke lærer mere af at få karakterer, og den understreger, at god feedback på opgaver og præstationer er utrolig vigtigt, siger uddannelsesordfører Eva Flyvholm.

Hun mener i stedet, at mere feedback er vejen frem, hvis børn og unge for alvor skal lære mere og trives på vores uddannelser.

PERNILLE SKIPPER: ARNE-AFTALE HJÆLPER TUSINDER FLERE

Lige før redaktionens slutning indgik Enhedslisten en aftale om ret til tidligere tilbagetrækning med regeringen, SF og DF. Det lykkedes at udvide regeringens oprindelige forslag betragteligt. Nu venter et slag mod den stigende pensionsalder.

TILBAGETRÆKNING

Simon Halskov, Rød+Grøn

Efter marathonforhandlinger kunne en glad Pernille Skipper fortælle, at tusindvis af mennesker, der har arbejdet i rigtig mange år, nu får ret til tidligere tilbagetrækning.

– Jeg er samtidig rigtig glad for, at det lykkedes os at udvide regeringens forslag, så mange flere nu er omfattet. Og så glæder det mig, at et flertal vil se på en grænse for den evigt stigende pensionsalder, siger hun.

Regeringens oprindelige forslag var meget snævert og betød, at kun mennesker, der har arbejdet fra før de fyldte 20 år, var omfattet.

Risikere udvanding

Regeringen holder fast i, at pensionsalderen skal stige. Dermed bliver ordningen udvandet med tiden, og folk, der i dag er midt i 30'erne, kommer stadig til at arbejde, til de er langt over 70 år.

– Vi kunne ikke få regeringen til at droppe de planer, men vi har fået sort på hvidt, at et flertal vil se på en grænse for den stigende pensionsalder. Nu har vi noget at kæmpe videre med, forklarer Pernille Skipper.

Enhedslisten ønskede at udvide regeringens forslag, så faggrupper som sygeplejersker, SOSU'er, kassemedarbejdere med en ungdomsuddannelse og pædagoger ikke faldt udenfor.

– Det er ikke lykkedes i det omfang, vi havde håbet, men vi har lukket nogle huller. Vi har bl.a. sikret, at tid i praktik

under uddannelse på SU tæller med som tid på arbejdsmarkedet. Det betyder, at over 3.000 flere får retten allerede i 2022 og mere end 7.500 ekstra i 2025, fortæller Pernille Skipper.

DF – bankernes ven

Dansk Folkeparti forsøgte i de sidste timer af forhandlingerne at få nedsat bankernes samfundsbidrag og tage de vigtige udvidelser af modellen ud igen.

– Det ville have skrælet rigtig mange SOSU'er, sygeplejersker og andre faglærte fra. Det lykkedes dem heldigvis ikke, men det er slående, at Dansk Folkeparti til syvende og sidst går mere op i forholdene for finanssektoren og aktiespekulanter end almindelige lønmodtagere med mange arbejdsår på bagen, konstaterer Pernille Skipper.

Hvis ikke der også bliver sat en stopper for den evigt stigende pensionsalder, bliver ordningen udvandet med tiden. Og så kommer folk, der i dag er midt i 30'erne, stadig til at arbejde, til de er langt over 70 år.

Foto: iStock

ANSÆT 2000 FLERE I ÆLDREPLEJEN

Der er utallige eksempler på helt uværdige forhold for de ældre. Der er derfor akut brug for et løft, som både skal sikre flere hænder og bedre uddannede ansatte i ældreplejen, mener Enhedslistens politiske ordfører, Pernille Skipper.

FINANSLOV 2021

Simon Halskov, Rød+Grøn

Enhedslistens store velfærdskrav til finanslovsforhandlingerne er, at der skal afsættes penge til 2000 flere ansatte i ældreplejen.

– Jeg tror, det gjorde ondt i hjertet på alle, som så tv-dokumentaren i

Enhedslisten vil gå til forhandlingerne om finansloven med forslag om at få ansat flere i ældreplejen og samtidig få højnet kvaliteten og omsorgen, fortæller Pernille Skipper.

Foto: iStock

"VI SKAL IKKE ARBEJDE, TIL VI ER SLIDT NED"

I fagbevægelsen vokser protesterne imod højere pensionsalder. Vi har talt med Benny Vinter Jensen, formand for Industrigruppen i 3F Ålborg. Hans besked er klar: 68 er mere end nok. Interviewet er lavet før "Arne-aftalen".

TILBAGETRÆKNING

Finn Sørensen, Rød+Grøn

Benny Vinther Jensen håber på et godt resultat af forhandlingerne om regeringens udspil til "tidligere folkepension". Men det vil ikke være tilstrækkeligt, siger han:

– Vi håber da, at der kommer en god løsning for Arne. Men regeringens forslag løser jo ikke det kæmpe problem, at mange, mange tusinde ikke engang kan holde til at arbejde til den nuværende pensionsalder!

Han henviser til, at seks ud af 10 ufaglærte har forladt arbejdsmarkedet, inden de fylder 62 år. Det samme gælder for næsten halvdelen af de faglærte og for en tredjedel af tjene-mænd og funktionærer.

– Det handler om mange andre end os 3'ere – bl.a. om pædagoger og sygeplejersker, der ikke får ret meget ud af regeringens forslag.

Her henviser Benny til, at aldersgrænsen for den "tidlige pension" føl-

ger med op, hver gang den generelle folkepensionsalder bliver sat op.

Svimlende værdier

Den sindige nordjyde er ved at tale sig varm:

– Det handler altså også om, hvad vi forstår ved velfærd i det her land, påpeger Benny og uddyber:

– Det kan simpelt hen ikke være rigtigt, at vi skal arbejde, til vi falder ned af pinden. Vi vil have ret til et værdigt liv efter arbejdslivet, hvor vi har overskud til børnebørn og fritidsaktiviteter. Vi skal ikke arbejde, til vi er slidt ned, slutter han, og bruger dermed også en af parolerne for fagfor-eningernes kampagne mod stigende pensionsalder.

sommer med den uværdige behandling af Else og Niels. Men det er desværre ikke nyt, at mange ældre har alt for dårlige forhold, og det er heller ikke begrænset til Østjylland, konstaterer Pernille Skipper og uddyber:

– Det er afgørende, at finansloven gør noget ved forholdene. Vi kan simpelthen ikke være andet bekendt.

Forsømt i mange år

Hun peger på, at der er blevet skåret hårdt på ældreområdet de seneste mange år, og at der er alt for mange ansatte i ældreplejen, der ikke har fået en ordentlig uddannelse.

Samtidig er der mangel på SOSU'er,

og faktisk er der flere uddannelsespladser, end der er elever. Det er helt uholdbart, påpeger Pernille Skipper.

– Enhedslisten vil gå til forhandlingerne om finansloven med forslag om at få ansat flere i ældreplejen og samtidig få højnet kvaliteten og omsorgen. Vi vil først og fremmest ansætte 2.000 flere, så der også er rum til at uddanne flere af de allerede ansatte uden uddannelse inden for ældrepleje, fremhæver hun og fortsætter:

– Samtidig vil vi afsætte penge til at sikre faglig sparring til de medarbejdere, der for eksempel arbejder med demente, som både fagligt og følelsesmæssigt er meget krævende.

DET FORESLÅR ENHEDSLISTEN

- 1.500 ekstra fuldtidsmedarbejdere på ældreområdet. Det anslås at koste 653 millioner kr. Et tilsvarende antal allerede ansatte skal samtidig uddannes social- og sundhedshjælpere eller social- og sundhedsassistenter.
- 500 ekstra husassistenter til plejecentrene. Det anslås at koste 183 millioner kr. Det ekstra personale skal styrke rengøring og hygiejne på ældreområdet, bl.a. som følge af covid-19.
- **200 mio. kr. årligt til faglig sparring** og supervision af social- og sundhedsmedarbejdere i ældreplejen.

» Det handler om mange andre end os 3F'ere – bl.a. om pædagoger og sygeplejersker, der ikke får ret meget ud af regeringens forslag.

Benny Vinther Jensen

der ske noget. I dag er 96 fagforeninger tilsluttet det brede, tværfaglige initiativ "68 er mere end nok", og 16 3F-afdelinger fører en fælles kampagne med navnet "Stop68". Tilsammen repræsenterer de mere end 450.000 medlemmer.

Men det virker ikke som om, Mette Frederiksen lytter til de mange fagforeningsfolk. I efteråret vil hun have vedtaget, at pensionsalderen skal sættes op til 69 år med virkning fra 2035. Hvordan mon fagforeningerne har det med det?

– Det har vi det meget stramt med i 3F. På sidste kongres konstaterede

VI HAR RÅD TIL BÅDE VELFÆRD OG KLIMA

Finansloven for 2021 skal investere både i grøn omstilling og vores velfærdssamfund. Her er Enhedslistens bud på finansieringen:

SPEKULANTER SKAL BIDRAGE MERE

Danskere betaler mere skat af penge tjent på arbejde end af penge tjent på aktiespekulation. Beskatter vi store indkomster fra renter, ejendomme og aktiespekulation på samme niveau som lønindkomst, vil det indbringe over fem milliarder kr.

SKATTEN SKAL VÆRE PROGRESSIV FOR MILLIONERER

Vi foreslår at gøre topskatten progressiv, så satsen stiger, når indkomsten stiger. Tjener man over en million kr., så stiger satsen med fem procent. Over to millioner kr. med yderligere fem procent. Over tre millioner med endnu fem. Det vil mindske uligheden og indbringe 3,7 milliarder kr.

SELSKABER MED OVERNORMAL PROFIT SKAL BETALE MERE I SKAT

Medicinalselskaber, der sidder på patenter, og selskaber på markeder med svag konkurrence kan tjene mange flere penge, end hvad der er normalt for selskaber. Vi foreslår en 'topskat' for selskaber på fem procent for den del af indtjeningen, der er overnormal (egenkapitalforrentning over 15 procent). Tiltaget vil kun ramme selskaber, der tjener eksorbitante beløb, og vil indbringe 2,8 milliarder kr.

ØGET KONTROL MED SKATTELY

Vi taber årligt 5-7 milliarder kr. grundet skattely. Derfor vil vi ansætte 150 ekstra medarbejdere i de projekter i skatteforvaltningen, der skal forhindre, at skattekroner ender ulovligt i skattely. Det kan indbringe mindst 400 millioner kr.

Benny bliver træt ved spørgsmålet om, hvor pengene skal komme fra:

– Hold nu op! Vi er et af verdens rigeste lande. Vi har et af verdens mest effektive arbejdsmarkeder. Der bliver skabt svimlende værdier på landets arbejdspladser hver eneste dag, påpeger han og fortsætter:

– Hvis vi fordeler rigdommene langt mere ligeligt, end vi gør i dag, hvis de rige bidrager mere til fællesskabet, så er der rigeligt råd til velfærd for dem, der holder hjulene i gang.

Velfærdsforliget er brudt

Fagforeningerne har haft gang i deres protester og aktiviteter i et år. Det startede med, at en lille håndfuld satte sig sammen og sagde, at nu må

vi, at alle forudsætninger for det såkaldte "velfærdsforlig" er brudt: Efterlønnen er stort set væk, vi fik ikke den lovede uddannelse og det er gået den forkerte vej med arbejdsmiljøet. Derfor kræver 3F at velfærdsforliget bliver suspenderet, forklarer Benny.

Fagforeningerne giver ikke op så let. Tværtimod. De markerede sig på Christiansborg Slotsplads ved Folketingets åbning, og de planlægger mange andre aktiviteter i efteråret for at få sat en stopper for højere pensionsalder.

DET ER NU, VI SKAL SIKRE KLIMA-LOVEN OG ARBEJDSTAGERNE

Selvom coronakrisen i det sidste halve år har trukket alle overskrifter, er arbejdet i EU-Parlamentet fortsat online og med håndsprit og masker. Rød+Grøn har mødt Enhedslistens EU-parlamentariker til en snak om, hvad der rører sig i Bruxelles i øjeblikket.

NYT FRA BRUXELLES

Frederik W. Kronborg, Rød+Grøn

Nikolaj Villumsen, det har været en speciel periode, verden har gennemlevet det sidste halve år. Hvordan har arbejdet i EU-Parlamentet været?

– Det har helt sikkert været en meget speciel periode, hvor mange ting har været lavet om. I de første måneder foregik alt mit arbejde online, men hel-

digvis har det de seneste uger været muligt at rejse til Bruxelles med de rette forholdsregler og test.

Hvad har du haft fingrene i siden marts?

– Der har været gang i rigtig mange ting i EU-Parlamentet. Vi arbejder i klimaudvalget med EU's kommende klimalov, som vi mener skal være både juridisk bindende og ikke mindst leve op til Paris-aftalen. Samtidig har jeg også været venstrefløjens ordfører på en vigtig sag om styrkelse af indsatsen mod afskovning. Her har vi i venstrefløjgruppen sikret et krav om, at finansielle institutioner ikke må medvirke til afskovning, og vi har sikret bedre beskyttelse af de skov- og naturområder, hvor 80 procent af alle planetens dyr lever. Endelig er det lykkedes at sikre bedre forhold for oprindelige folk, der alt for ofte oplever trusler, vold og drab, når de forsøger at beskytte de naturområder, de lever i.

Hvad står der på din to do-liste for den næste periode?

– Kampen for en ambitiøs klimalov er helt vildt vigtig for mig og for venstre-

fløjsgruppen. Men vi har også set, hvordan den forfærdelige brand i flygtningelejren Moria har vist alt og alle, at der er behov for akut handling, hvis den humanitære katastrofe på de græske øer skal stoppes. Og så har vi et stort problem med retsstatsprincipperne i EU. Vi har set, hvordan regeringerne i både Ungarn og Polen tilsidesætter helt basale ting, som frie domstole, og angriber minoriteter og LGBT+-personer. Det er i klokkeklar strid med grundlæggende menneskerettigheder, og det kan simpelthen ikke passe, at disse lande stadig skal finansieres af EU-midler.

Du er venstrefløjens koordinator i arbejdsmarkedsudvalget. Hvad har I på programmet der?

– Det altoverskyggende spørgsmål er EU-Kommissionens planer om at fremlægge et forslag om en EU-dikteret mindsteløn, som vil true den danske arbejdsmarkedsmodel og kan svække fagbevægelsen i Europa. Jeg arbejder tæt sammen med den danske fagbevægelse for at forhindre, at EU skal bestemme over vores løn. Det bliver uden tvivl en hård kamp, da Kommissionen planlægger at vedtage forslaget med flertal, så Danmark, Sverige og andre

» Vi arbejder i klimaudvalget med EU's kommende klimalov, som vi mener skal være både juridisk bindende og ikke mindst leve op til Paris-aftalen.

Nikolaj Villumsen

Foto: Karina Tengberg

ET EFTERÅR I KLIMAKAMPENS TEGN

EU-lande uden en lovbestemt mindsteløn kan blive kørt over.

Hvad arbejder du ellers med i arbejds-markedsudvalget?

– Jeg er blevet valgt til at lave et beslutningsforslag, der kan skærpe indsatsen mod asbest i EU-landene. Vi ved, at asbest stadig er den største årsag til arbejdsrelateret kræft – med omkring 15.000 årlige ofre i EU og over 300 herhjemme. Vi ved, at asbestproblemer betyder, at bygningsarbejdere mister dyrebare år af deres levetid. Derfor er det fuldstændig afgørende, at vi skærper kravene, forbedrer forebyggelsen og sikrer håndhævelsen af reglerne. Det arbejder jeg på i tæt samarbejde med de europæiske og danske bygningsarbejdere.

ØROPA – DIT RØD-GRØNNE INDBLIK I EU

Vil du

- Have et større indblik i, hvad der sker i EU-Parlamentet?
  - Følge Nikolaj Villumsens arbejde i Bruxelles?
  - Følge EU-ordfører Søren Søndergaards arbejde i Folketinget?
- Så skal du abonnere på nyhedsbrevet Øropa.

Det giver et indblik i EU-historier, den seneste måneds debatter, begivenheder og dagsordener. I kalenderen nederst i nyhedsbrevet får du et indblik i, hvad der er på dagsordenen for den næste måned. Der er læsetips, hvis du har lyst til at grave dig ned i rapporter om EU eller læse en interessant artikel fra andre medier.

ØROPA UDKOMMER EN GANG OM MÅNEDEN

Tilmeld dig nyhedsbrevet på enhedslisten.eu

Et lille års tid efter, at store klimaprotester skaffede Danmark sin første bindende klimalov, er klimakampen for alvor rykket ind i forhandlingslokalerne. Lige nu slås Enhedslisten for grøn omstilling af transporten, og der er meget på spil.

KLIMAFORHANDLINGER

Jon Burgwald og Ida Juul Pedersen, grønne rådgivere

I slutningen af juni gik Folketinget på sommerferie med en energiaftale i hånden. Det var det første af tre større forhandlingsforløb på hhv. energi- og industri, transport- og landbrugsområdet, som strækker sig hen over efteråret. Forløbet var kort og uskønt, og Enhedslisten var meget kritisk over for regeringen, der blandt andet prøvede at få privatiseret store dele af affaldssektoren. Energiaftalen blev indgået, men ambitionsniveauet var alt for lavt og gav ingen grund til at være alt for positiv før resten af årets forhandlinger.

Satser på teknologi som redning

I disse dage forhandles energiaftalens delaftaler løbende på plads. Foreløbigt er aftalen om tilskudspuljen til varmepumper næsten lukket, mens aftalen om bæredygtighedskrav til biomasse er lukket.

Samtidig er transportforhandlingerne omsider gået i gang. Hvis det stod til regeringen, så skulle disse gerne kunne lukkes inden efterårsferien. Men allerede inden forhandlingernes start var Enhedslisten og regeringen langt fra hinanden, og denne afstand er kun blevet mere afgrundsdyb i takt med, at regeringen har valgt at lægge alt, hvad der minder om ambitioner, på hylden. I stedet satser regeringen på, at den teknologiske udvikling nok skal komme og redde os.

I transportforhandlingerne vil regeringen ikke hente CO₂-reduktioner ved at sikre, at sorte biler udfases og erstattes af 1 mio. elbiler i 2030. I stedet vil den indføre et 'fortrængningskrav', der skal sikre reduktioner. Det er dog

desværre kun på papiret, at det nye krav er godt for klimaet. Reelt forøger det blot det eksisterende krav om iblanding af biobrændstoffer i benzin og diesel – med den beskedne tilføjelse, at man tillader iblanding af andre former for "grønt" brændstof i benzin- og dieselmotorer. Under den forudsætning, at teknologien kommer med nye "grønne" brændstoffer at blande i, vel at mærke. Et fortrængningskrav fører således ikke til reelle CO₂-reduktioner, men bidrager i stedet til et øget ressourcetryk – og skubber på den måde problemerne og udledningerne til andre lande.

Nationalpark eller klimasvigt

Senere på efteråret og frem til årets udgang skal der forhandles om grønne, offentlige indkøb, bæredygtigt byggeri, den grønne skattereform – og ikke mindst om omstillingen af landbruget, der er den tredje og sidste af de store klimahandleplaner. Med Socialdemokratiets manglende ambitioner for transporten og industrien, er det svært at se, hvor reduktionerne skal findes.

Hvis regeringen ikke er villig til at gøre mere på transportområdet, kan det betyde to ting: At den har planer om at forvandle dansk landbrug til en nationalpark, eller at den endegyldigt svigter klimalovens løfte om 70 procent reduktion i 2030. Meget tyder desværre på det sidste. Og hvis det sker, rykker klimaprotesterne atter ud på gaden. For kampen for vores fælles fremtid fortsætter. Med eller uden Dan Jørgensen.

I transportforhandlingerne har regeringen valgt at lægge alt, hvad der minder om ambitioner, på hylden.

Foto: iStock

HVIDERUSLAND DELER EUROPAS VENSTREFLØJ

Oprøret i Hviderusland har skabt uenighed på den europæiske venstrefløj. Nogle partier støtter præsident Lukasjenko, mens andre bakker op om det folkelige oprør mod ham. Enhedslisten er med i den sidste gruppe.

HVIDERUSLAND

Mikael Hertoft, Enhedslistens repræsentant i European Left

Det spanske kommunistparti har udtalt deres støtte til Lukasjenko i en erklæring, som de har sendt ud til alle partier i European Left. Her beskriver de udviklingen i Hviderusland (Belarus) som et resultat af Washingtons plan for at destabilisere landet "under det falske flag af frihed og demokrati." De mener ikke, der er bevis for svindel ved valget den 7. august. Samtidig mener

de spanske kommunister, at EU vil forsøge at gentage forløbet fra Ukraine, hvor folkelig modstand mod Janukovitj førte til dannelsen af en højrefløjsregering, der undertrykker venstrefløjen. Det spanske kommunistparti kræver derfor, at EU anerkender legitimiteten af Lukasjenkos valg.

Enhedslistens svar

Enhedslisten reagerede meget stærkt på dette brev. Forretningsudvalget vedtog en politisk linje den 27. august:

"Enhedslisten bakker op om kampen for demokrati i Belarus/Hviderusland, herunder demokratibevægelsens krav om nyvalg til præsident under international observation, løsladelse af de politiske fanger og retsforfølgelse af de ansvarlige for den grove politivold og ulovlige fængslinger af oppositionsmedlemmer og demonstranter.

Vi er solidariske med vores søsterparti i Belarus – Retfærdig Verden

(Spravedlivij Mir), som kæmper for demokrati, imod Lukasjenkos undertrykkelse og for social retfærdighed.

Vi er stærkt uenige med Spaniens Kommunistparti PCE i European Left og andre kommunistpartier uden for European Left, der har udtrykt støtte til Lukasjenko og mener, han er legitim præsident. Vi giver mandat til, at vores kammerater i European Left rejser diskussionen om dette snarest og opfordrer European Left til at udtale sin klare støtte til demokratibevægelsen i Hviderusland."

Hvad mener venstrefløjen?

European Left har et medlemsparti i Hviderusland. Dette parti er med i oprøret og bakker aktivt op om kravet om nyvalg. Flere af partiets medlemmer er blevet fængslet, og partiet har i mange år opereret under vanskelige forhold. Selvom partiet ikke direkte er forbudt, bliver der lagt mange hindringer i vejen for dets aktiviteter.

Enhedslistens repræsentanter i Euro-

OPRØRET VOKSER I HVIDERUSLAND

I over to måneder har hviderusserne protesteret over deres korrupte regering. Demonstrationerne foregår hver dag og trækker ofte 100.000 på gaden i Minsk. Rød+Grøn giver et komprimeret overblik over protesterne i Hviderusland.

HVIDERUSLAND

Kirstine Julie Boesen Jansdorf, læser Ruslandsstudier på Aarhus Universitet, aktiv i SUF Aarhus

Den 9. august var der præsidentvalg i Hviderusland. Den uafhængige Sviatlana Tsikhanovskaja stillede op mod den siddende præsident, Aleksandr Lukasjenko, som har siddet på posten i 26 år. Tsikhanovskaja stillede op på en platform om demokratiske reformer og løsladelse af politiske fanger, heriblandt sin egen mand. Officielt vandt Lukasjenko valget med 80 procent af stemmerne, men mange rapporter indikerede valgsvindel.

I første omgang demonstrerede mange unge mod valget og blev mødt af massiv vold fra politiet; mange blev arresteret. Nogle dage senere blev de mange demonstranter løsladt og kunne fremvise blå mærker og fortælle om tortur i fængslerne. Det satte for alvor gang i protesterne: Sammenholdt med Lukasjenkos katastrofale håndte-

ring af covid-19 fik billederne af de torterede unge bægret til at flyde over i Europas sidste diktatur.

Demonstranter i alle aldre

Det eneste, demonstranterne har til fælles, er demonstrationerne. De er alle aldre, pensionister og studerende, hjemmegående, fabriksarbejdere. Aldrig før har hviderusserne protesteret over 50 dage i træk, aldrig før har der seks søndage i træk været over 100.000 på gaden i Minsk. Det er det, som gør protesterne helt unikke.

Mange kvinder har indset deres politiske potentiale. Under protesterne har kvinder ofte stillet sig imellem politiet og mandlige demonstranter og succesfuldt forhindret politiets vold. Kvinder er også begyndt at rive balaklavaerne af specialstyrkerne. De kan slippe af sted med det, fordi det konservative, hviderussiske samfund anser kvinder for at være fredelige og skrøbelige. Det har de i den grad udnyttet.

For nyligt er folk også begyndt at organisere sig i deres nabolag. Folket viser i høj grad, at de er klar til at tage ansvar for deres liv og lokalsamfund. Det var også sådan, de kom igennem corona-pandemien.

Selvom der er et stykke vej endnu, har folk en reel chance for at ændre systemet. Og jeg mener, at vi herhjemme kan lære meget af hviderussernes mod, næstekærlighed og handlegkraft.

Den hviderussiske oppositionsleder Svetlana Tikhanovskaja kalder situationen i Hviderusland "absolut uacceptabel".

Foto: Serge Serebro, Vitebsk Popular News (CC BY-SA 4.0)

Hver eneste dag i to måneder har hviderussere i alle aldre demonstreret mod det skandaløse præsidentvalg i august. Aldrig før har der seks søndage i træk været over 100.000 på gaden i Minsk.

Foto: Marco Fieber-Flickr (CC BY-NC-ND 2.0)jpg

pean Left sendte efter vedtagelsen i EU et brev til European Left, hvor vi krævede, at organisationen hurtigt afklarede sin holdning. Formanden for European Left, Heinz Bierbaum, har flere gange udtalt sig på linje med Enhedslisten. Allerede få dage efter valget i begyndelsen af august udtalte han:

"Vi erklærer vores solidaritet med protesterne imod det autokratiske system, hvor demokratiske valg i årevis har været en farce. Alle politiske fanger må løslades. Den fundamentale ret til at tale frit og til at forsamle sig må ikke længere trampes ned."

Die Linke ligger på linje med Enhedslisten, det samme gør det bulgarske "Venstre"-parti og flere andre.

En række store kommunistpartier uden for European Left støtter Lukasjenko – ikke mindst det store og stærkt konservative russiske KPRF. I Belarus er der også et "tamt" kommunistparti, der reelt legitimerer Lukasjenko og fungerer som hans støtteparti.

Corona-pandemien har tydeliggjort de kønslige skævheder, der eksisterer på arbejdsmarkedet. I dette tema stiller vi skarpt på kvinders arbejdsvilkår.

KVINDEKAMP ER FORTSAT KLASSEKAMP

For Enhedslisten er ligestilling et vigtigt område, der hænger sammen med andre former for ulighed i samfundet. Derfor er Pernille Skipper stolt over at overtage ordførerskabet.

Sarah Glerup, Rød+Grøn

Mens de færreste kender ligestillingsordførerne i Socialdemokratiet eller Venstre, så har Enhedslisten for nylig givet området til sin politiske ordfører. Det giver god mening, når man opfatter uligestilling mellem køn som uløseligt forbundet med generel økonomisk ulighed.

– Det er jo en gammel travet, at 'Kvindekamp er klassekamp', men det er stadig rigtigt. Den økonomiske ulighed i vores samfund skævvrides endnu mere af køn. Det viser sig i de livsmuligheder, vi hver især har. Man starter længere fremme på banen, hvis man er hvid mand født af ressourcerstærke forældre, påpeger Pernille Skipper.

Covid-19 udstiller uligheden

Pandemien har gjort koblingen af køn og klasse smerteligt tydelig.

– Mange af de såkaldt 'samfundskritiske funktioner', da samfundet lukkede ned, er ekstremt lavt lønnede. Sjovt nok er rigtig mange af dem også kvinder. Det var pædagogerne, SOSU'erne, jordemødrene og rengøringsassistenterne, der blev ved med at arbejde og udsætte sig selv for risiko, mens andre gik i sikkerhed bag Zoom-skærmen. Vi har i den grad et klassesamfund, når netop de lavest lønnede bliver sendt i fronten.

Pernille minder om, at uligelønnen ikke kun ses på tværs

af fag, men også mellem f.eks. mandlige og kvindelige sygeplejersker.

– Det er en måde at splitte os på, der sikrer arbejdsgiverne billigst mulig arbejdskraft. På den måde hænger det hele sammen: når vi accepterer, at kvinder tager mest barsel og dermed får deres pension og alt muligt andet forringet. Når vi accepterer, at kvinder bliver udsat for krænkende adfærd i det offentlige rum. Så sørger det for, at vi hele tiden bliver set som lidt mindre værd i kraft af vores køn. Og dét retfærdiggør så den uligeløn, der hænger sammen med klasse.

Danmark er bagud

Som eksempel på Danmarks ligestillingsproblemer nævner Pernille, at kvinder i gennemsnit mister 10 procent af deres livsindkomst per barn, de får. Mænd? De mister i gennemsnit 0 procent.

– Inger Støjberg og Pia Kjaersgaard råber «ligestilling er en dansk værdi» i hovedet på alle, der kommer hertil, men i praksis er vi selv ekstremt ringe til det. Det er sigende, at vores nuværende ligestillingsminister samtidig er minister for fødevarer og fiskekvoter. Det er en spand for de områder, der var til overs! I hvert fald de sidste ti år har ingen dansk ligestillingsminister haft en portefølje. De har holdt taler og klippet snore over, men reelt har ingen ligestillingsminister, rød som blå, haft handlemuligheder.

Alligevel tror Pernille Skipper, at der er fremskridt på vej.

– Vi har set en kæmpe positiv forandring de sidste fem år. Ikke på Christiansborg, men i samfundet generelt. Siden første bølge af #MeToo har vi ændret samtykkelovgivningen og diskuteret ligestilling og sexismen på nye måder. Vi er slet ikke færdige, men jeg er optimist på den næste generation af kvinders vegne.

» I de sidste ti år har ingen dansk ligestillingsminister haft en portefølje. De har holdt taler og klippet snore over, men reelt har ingen ligestillingsminister, rød som blå, haft handlemuligheder.

KVINDEFAGENE SKAL FREM I KØEN

Både hvad løn og værnemidler angår, er FOA's medlemmer nedprioriteret. I pandemien undtagelsestilstand opstod ikke desto mindre arbejdsglæde, og det bør få politikerne til at lytte, mener forbundsformand Mona Striib.

Sarah Glerup, Rød+Grøn

Med mere end 80 procent kvindelige medlemmer har FOA ligelønsudfordringen tæt inde på livet. Samtidig har forbundet brugt mange kræfter på at støtte medlemmerne under Covid-19. For det er ikke kun i forhold til løn, at de såkaldte kvindefag ryger bagest i køen.

- Vores medlemmer blev nedprioriteret i starten af pandemien, hvor markedet var støvsuget for værnemidler. Dem, der var, blev kanaliseret over i sygehusene, mens sundhedsmyndighederne meddelte, at f.eks. hjemmeplejen skam ikke behøvede værnemidler. Det på trods af, at vi i den grad taler om udsatte borgere, som man jo ikke kan hjælpe på to meters afstand, fortæller forbundsformand Mona Striib.

- Da så genåbningen begyndte, og budskabet lød, at tavører og frisører skulle bruge visir, sad vores medlemmer

med kæben nede på bordet og tænkte: hvad pokker er det her for noget?!

Pandemien gav anerkendelse

Den manglende prioritering af plejesektoren under pandemien er rystende. Formanden har talt med medlemmer, som undlod at se egne børn for at kunne passe deres arbejde med sårbare ældre. Med medlemmer, der lod sig isolere i sommerhus med en smittet borger fra et bosted. Og med medlemmer, der pludselig kun fik udleveret seks par engangshandsker til en hel weekendvagt på plejehjemmet. Det siger altså ét og andet om, hvor ringe vilkårene er til hverdag, når mange FOA-medlemmer rent faktisk har fået større arbejdsglæde under Covid-19.

» Politikere kan godt have en tendens til kun at fokusere på den dagsorden, der lige har været i medierne. Men der er også hårdt brug for et løft af hele social- og handicapområdet.

Mona Striib

– Den eneste vej til at skærme sine udsatte borgere mod smitte er jo at organisere sig i mindre teams. Det formåede man på nogle plejecentre, bl.a. ved at gøre brug af alles fagligheder frem for at slås om, hvem der må gøre hvad. Og i stedet for at blive styret af en rigid regnearksledelse, der har sat x antal sekunder af til at sætte en støttestrømpe på, fik man frihed til selv at vurdere behovet. Dét gav arbejdsglæde! Det samme gjorde oplevelsen af pludselig at føle sig set som en værdifuld faggruppe, der har betydning for, at velfærdssamfundet hænger sammen, pointerer formanden.

Anerkendelse skal selvfølgelig følges op af ligeløn, men de gode erfaringer fra pandemien må politikerne også gerne huske i den kommende nærhedsreform.

Plejesektoren skal have et løft

Nye måder at organisere arbejdet på hjælper dog kun, hvis grundnormeringen rækker, og her minder Mona Striib om, at mere end tre fjerdedele af de ældre på plejecentrene er demente.

– Vi er nødt til at tale om, hvilken normering demente kræver. Nogle politikere ser en løsning i at give bruger-pårørende-råd medbestemmelse over personalet. Men det vil altså ikke hjælpe de borgere, vores medlemmer tager sig af. Det er ikke ældre, der går rundt og hygger sig og selv kan deltage i nogle af opgaverne.

De små teams, der mindsker smitterisikoen, øger arbejdsglæden og betyder, at borgere med brug for hjælp ikke "oplever sig selv som Roskilde Banegård", kan ikke realiseres uden ordentlig bemanning. Mange steder er man på nødberedskabsniveau, fortæller Mona Striib, der glæder sig over Enhedslistens ældreudspil til finanslovsforhandlingerne.

» Når vi ser på tværs af faggrupperne i den offentlige sektor, så har mange gjort en ekstraordinær indsats under Covid-19. Det ændrer ikke på det problem, at ligelønnen helt grundlæggende halter

Mona Striib

– Hvis det kommer igennem, er det et skridt i den rigtige retning, men vores udfordringer med rekruttering er komplekse. Det handler både om at få langt flere på fuldtid – i nogle af vores faggrupper er over 86 procent på deltid – om at mindske sygefraværet og om at uddanne flere. Vi har et meget højt frafald på vores erhvervsuddannelser. For nogle handler det om, at de får et chok, når de første gang kommer i praktik og oplever arbejdspresset. For andre handler det om, at kravene på uddannelserne er blevet skærpet. Der har vi nogle unge, vi skal støtte bedre op om allerede i folkeskolen.

Formanden anmoder desuden Enhedslisten om at huske flere borgere end blot demente Else og Niels.

– Politikere kan godt have en tendens til kun at fokusere på den dagsorden, der lige har været i medierne. Men der er også hårdt brug for et løft af hele social- og handicapområdet. Det bliver ofte fanget mellem det kommunale og regionale og ender i ingenmandsland uden fokus og ressourcer.

Ligeløn kræver paradigmeskift

Selvom FOA's medlemmer uden tvivl er en del af frontpersonalet under Covid-19, vil formanden ikke bruge det som et argument for mere i løn.

– Man skal være varsom med at blande de to ting sammen. Når vi ser på tværs af faggrupperne i den offentlige sektor, så har mange gjort en ekstraordinær indsats under Covid-19. Det ændrer ikke på det problem, at ligelønnen helt grundlæggende halter, fastslår hun.

I FOA's optik findes løsningen i to separate dagsordner. Den ene er velkendt i Enhedslisten, nemlig at Christiansborg må levere en ligelønspulje til fremtidige overenskomstforhandlinger.

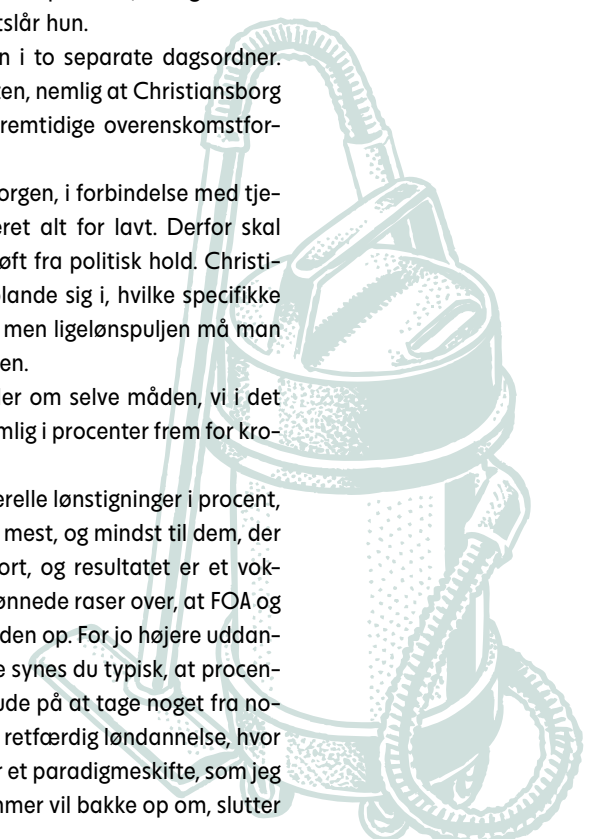
– Kvindefag blev i tidernes morgen, i forbindelse med tjenestemandreformen, indplaceret alt for lavt. Derfor skal de nu have et ekstraordinært løft fra politisk hold. Christiansborg skal selvfølgelig ikke blande sig i, hvilke specifikke faggrupper pengene skal gå til, men ligelønspuljen må man gerne levere, forklarer formanden.

Den anden dagsorden handler om selve måden, vi i det offentlige forhandler løn på: nemlig i procenter frem for kroner og øre.

– Hver gang man kræver generelle lønstigninger i procent, så giver vi mest til dem, der har mest, og mindst til dem, der har mindst. Det har vi altid gjort, og resultatet er et voksende løngab. Nogle af de højtlønnede raser over, at FOA og 3F vover at tage den her dagsorden op. For jo højere uddannelse og løn, du har, desto mere synes du typisk, at procenter er fint. Men vi er skam ikke ude på at tage noget fra nogen! Det handler slet og ret om retfærdig løndannelse, hvor vi løfter fra bunden. Den kræver et paradigmeskifte, som jeg håber, at Enhedslistens medlemmer vil bakke op om, slutter Mona Striib.

» Hver gang man kræver generelle lønstigninger i procent, så giver vi mest til dem, der har mest, og mindst til dem, der har mindst.

Mona Striib

REFORMEN, DER GIK I GLEMMEBOGEN

Med tjenstemandsreformen i 1969 indplacerede danske politikere offentligt ansatte i et lønhierarki, der var med til at fastholde kvindedominerede fag som lavtlønsfag. Rød+Grøn har talt med historiker Astrid Elkjær Sørensen om reformen der gik i glemmebogen, trods sin store indflydelse på de ligelønsudfordringer, vi fortsat kæmper med i dag.

Anna Berg, social- og ligestillingspolitisk rådgiver

En stor del af forklaringen på nutidens ligelønsudfordringer skyldes, at de kvindedominerede fag i den offentlige sektor fortsat ligger i bunden af lønskalaen.

FOA, BUPL og Dansk Sygeplejeråd har konstateret lønsforskelle på 10, 20 og 30 procent, når man sammenligner mands- og kvindedominerede fag med samme uddannelseslængde. Alligevel fylder spørgsmålet om, hvorfor kvinders arbejde med børn, syge og gamle tillægges så lav økonomisk værdi i vores samfund, meget lidt i den politiske debat om uligeløn.

Ifølge historiker Astrid Elkjær Sørensen, der i en årrække har forsket i ligelønsproblematikker, skal en del af forklaringen hentes i den politiske tjenstemandsreform fra 1969.

– Tjenstemandsreformen er en af Danmarks store embedsmandsreformer, der måske på grund af sin kompleksitet er gået i glemmebogen, selvom den har haft afgø-

» Man skal huske, at den danske model ikke fandtes på det offentlige arbejdsmarked før 1970'erne.

Astrid Elkjær Sørensen

» Med aftalen besluttede man altså at fastholde de offentlige lønninger i et hierarki, hvor de kvindedominerede fag overvejende endte i bunden af hierarkiet, fordi det simpelthen ville blive for dyrt at hæve nogle af de store lønmodtagergrupper.

rende betydning for uligelønnen og de lønhierarkier vi har i dag, siger hun.

– Man skal huske, at den danske model ikke fandtes på det offentlige arbejdsmarked før 1970'erne. Indtil da havde man et tjenstemandsystem, hvor stat og kommuner lovgav om løn- og arbejdsforhold for de offentligt ansatte. Den historik er vigtig, når vi taler om, hvordan ligelønsproblemerne er skabt, og hvordan vi løser dem, forklarer Astrid Elkjær Sørensen.

Da kvinderne endte i bunden

I 1960'erne voksede velfærdsstaten, og det blev nødvendigt at ansætte flere mennesker hurtigt, og på mere fleksible vilkår end tjenstemandsansættelser.

– Selvom tjenstemandsreformen oprindeligt havde ambitioner om at skabe et mere fair lønhierarki, blev opgaven altså først og fremmest at holde styr på de offentlige finanser, der var løbet løbsk efter den store og hurtige udvidelse af velfærdssamfundet, fortæller Astrid Elkjær Sørensen.

Med aftalen besluttede man altså at fastholde de offentlige lønninger i et hierarki, hvor de kvindedominerede fag overvejende endte i bunden af hierarkiet, fordi det simpelthen ville blive for dyrt at hæve nogle af de store lønmodtagergrupper.

Illustration: iStock

KVINDERNE TAGER STADIG DET TUNGE LÆS I HJEMMET

Selvom kvinderne for længst er kommet ud på arbejdsmarkedet, skal de stadig tage sig af størstedelen af husarbejdet. Det viser en undersøgelse, som Rockwool Fonden har udarbejdet.

Simon Halskov, Rød+Grøn

58 minutter om dagen. Det er forskellen på den tid, mænd og kvinder dagligt bruger på husholdningsarbejde. Tallet kommer fra undersøgelsen "Hvordan bruger danskerne tiden?", som Rockwool Fondens forskningsenhed gennemførte i 2018. Undersøgelsen efterlader ingen tvivl om, at køn stadig har betydning for, hvor meget tid man bruger på at passe børn, lave mad og gøre rent.

Mens kvinder dagligt må afsætte næsten 3 ½ time til husligt arbejde, gør-det-selv-opgaver, indkøb og omsorg, er mænds bidrag på lidt under 2 ½ time i gennemsnit.

Mest samvær med mor

Rockwool Fondens undersøgelse konstaterer, at husholdningsarbejdets omfang også hænger sammen med, om man er gift/samboende, har børn (og deres alder) og antal ugentlige timer på arbejdsmarkedet. Jo mere man arbejder det ene sted, desto mindre tid lægger man det andet sted. Hvis både manden og kvinden arbejder 37 timer om ugen, tager manden sig stadig kun af 46 procent af det samlede husholdningsarbejde, mens kvinden står for 54 procent af den tid, der går med arbejdet i hjemmet.

Når det handler om den tid, der bruges på børn, viser der sig en betragtelig forskel i den tid, mænd og kvinder bruger. I 2018 brugte kvinder dagligt 2 timer og 55 minutter på børnesamvær og -omsorg, mens mænd brugte 40 minutter mindre dagligt.

Fædres og mødres uddannelsesbaggrund viser sig også at have betydning for børneomsorgen: Mødre med lang, videregående uddannelse bruger ifølge undersøgelsen 50 procent mere tid på deres børn end mødre uden uddannelse, mens fædre med videregående uddannelse bruger dobbelt så lang tid som fædre uden uddannelse.

Den del af uligelønnen, der skyldes den lave løn i kvindedominerede fag, er altså et resultat af tjenstemandsreformen. Ifølge Astrid Elkjær Sørensen er det vanskeligt at forestille sig, at løngabet kan mindskes inden for det almindelige aftalesystem.

– Hvis vi forestiller os, at lønnen til store grupper af lønmodtagere, eksempelvis sygeplejersker og pædagoger, skal hæves inden for den ramme, man har at forhandle om, betyder det jo, at andre grupper skal holde rigtig meget for. Det er meget solidaritet at bede om, vurderer hun.

Kalder på politisk løsning

Ved de offentlige overenskomstforhandlinger i 2018 anerkendte en samlet fagbevægelse lønftersløbet i de kvindedominerede fag. I en fælles henvendelse til Folketinget bad man om en ekstra lønpulje til at udligne de historiske lønforskelle.

– Man sagde simpelthen, at hvis vi skal løse det her problem, så er vi nødt til at have en ekstra kage, vi kan dele ud imellem os. Lønhierarkiet er skabt politisk og derfor vanskeligt at løse for arbejdsmarkedet uden hjælp fra Christiansborg, forklarer Astrid Elkjær Sørensen.

Enhedslisten bar kravet om en ligelønspulje på fem mia. kr. ind i Folketinget. Socialdemokratiet stemte sammen med blå blok imod forslaget, mens SF og Radikale Venstre stemte blankt. Forklaringen lød, at det var upassende og stik imod den danske model at politikere blandede sig i overenskomstforhandlinger – på trods af, at en samlet fagbevægelse selv havde bedt om hjælpen.

– Det nuværende lønhierarki er skabt politisk, og derfor er det altså for nemt at påstå, at Christiansborg ikke har nogle aktier i den del af ligelønsudfordringerne, afslutter Astrid Elkjær Sørensen.

I gennemsnit bruger hver kvinde i Danmark en time om dagen mere end hver mand til at svinge støvsugeren, lave mad og passe børn.

Foto: iStock

EKSTRA PRES PÅ KVINDEFAG UNDER PANDEMIEN

Mange erhverv, der i forvejen er under pres, har oplevet ekstra barske vilkår under Covid-19. Mød Line og Tone, der arbejder i to klassiske kvindefag. De måtte skrue op for arbejdet, mens mange andre blev corona-hjemsendt og skruede ned.

Mikael Hertoft, Rød+Grøn

SOSU'EN: DET ER SVÆRT IKKE AT KUNNE GIVE BORGEREN ET KRAM

Efter en hektisk start er der kommet styr på værnemidler og smittereduktion i hjemmeplejen – men der er ikke sat tid af til de nye corona-rutiner, fortæller SOSU'en Line.

Da pandemien brød ud globalt, brød kaos ud i hjemmeplejen, fortæller Line Borch, der som SOSU står for 5-12 hjemmebesøg på en typisk arbejdsdag i Rødovre.

– Vores borgere var rigtig bange for at blive smittet – og det var vi jo også. Kollegaer med symptomer kunne ikke blive testet og måtte blive hjemme i to-tre uger. Det var voldsomt stressende for personalet, husker hun.

– Samtidig kunne mange af vores borgere ikke forstå det, når vi fortalte dem om coronaen. Jeg havde f.eks. et meget dement ægtepar, som jeg lagde sedler til flere steder: "Hold dig inden døre – du er særligt udsat!" Næste dag sagde konen bare: "Har du hørt om det dér corona?". Hun havde lige været i Netto og handle...

Større behov for psykisk omsorg

Da Danmark lukkede ned, blev mange ældre ensomme.

– Vi har mange borgere, der hver dag plejer at gå ned på

plejehjemscaféerne og spise – de var lukket ned. Det samme var dagcentret, hvor de strikker, spiller banko eller bare hygger sig. Familierne holdt sig væk for ikke at bringe smitten videre. Så borgerne sad og kukkelurede, og vi var ofte de eneste, de så. Derfor var der et stort behov for, at vi viste ekstra psykisk omsorg – men vi fik ikke mere tid til det, så ofte måtte vi gå fra borgere, som var rigtig kede af det, fortæller Line.

Familierne er begyndt at komme igen, men behovet for omsorg er der stadig.

– Det er meget svært, at du ikke kan give fysisk omsorg til en borger, der f.eks. har mistet sin ægtefælle. Før lagde vi armen om skulderen på dem. Det gør vi ikke mere. Vi giver heller ikke længere hånd. Der bliver en afstand til borgeren, hvor vi står en meter væk og giver empati og omsorg – og det er svært!

Ekstra arbejds gange kræver ekstra tid

Arbejds miljø fyldte meget ved pandemiens start, hvor Rødovre Hjemmepleje indledningsvist hjemsendte alle ansatte med diabetes og KOL. Siden har de heldigvis fået værnemidlerne på plads.

– Der er Rødovre Kommune god, så indtil videre er ingen ansatte blevet smittet. Generelt bruger både borgere og medarbejdere mundbind. Er vi tættere på end en meter, skal vi bruge visir. Tager du ud hos corona-syge, er du iført handsker, visir og vandtæt heldragt med ærmer, som lukker bagpå. Det er meget varmt, og demente borgere bliver bange, når vi kommer i de der rumdragter, men sådan er vilkårene, forklarer Line.

Som hygiejneansvarlig skal hun bestille værnemidler og sørge for, at folk bruger dem korrekt og har nok med. Her mangler anerkendelse af, at arbejdsforholdene er blevet mere krævende.

– Vi har nye arbejds gange med meget mere brug af værnemidler. Vi har fået god faglig støtte: retningslinjer, folk, vi kan kontakte, og video. Det, der mangler, er tid. Tid er jo penge i hjemmeplejen, og vi får stadig kun den visiterede tid ude hos borgerne. Alt det nye og ekstra får vi ikke ekstra tid til.

» Der bliver en afstand til borgeren, hvor vi står en meter væk og giver empati og omsorg – og det er svært!

Line Borch

SKOLELÆREREN: UNDTAGELSESTILSTAND GAV PLADS TIL NYTÆNKNING

Pandemien fik danske undervisere til at vende vrangen ud på sig selv. Dét fortjener anerkendelse og er værd at lære af, mener skolelæreren Tone.

Da skolerne lukkede ned, stod landets lærere på godt og ondt i nyt territorium. Det kan vi lære ganske meget af, mener Tone Høybye, der er lærer og TR-suppleant på Skolen på la Cours Vej.

– Jeg startede selv med online undervisning, og det var fantastisk! For som lærer blev jeg sat fri til at eksperimentere. Vi var på dybt vand og inddrog derfor eleverne meget undervejs. Vi prøvede os frem i fællesskab, og det var der så meget læring i for dem.

Hun tilføjer dog, at en del svage elever blev tabt, fordi de simpelthen var svære at få kontakt til.

Mindre hold, mere ro, bedre forberedelse

Efter nogle uger fik de yngste elever lov at vende tilbage, men med særlige forholdsregler for at undgå smittespredning. Mange af forholdsreglerne viste sig faktisk at gavne undervisningen.

– Alle klasser var fysisk opdelt i små hold med én lærer. Det gav ro og langt færre konflikter end normalt, også i frikvartererne, som var delt i hold og zoner. Til gengæld var det hårdt for lærerne, der var "på" med samme børnegruppe hele dagen uden en eneste pause. Hold da op, hvor de knoklede! siger Tone.

– Da mine egne, ældre klasser vendte tilbage, var det med en meters afstand mellem bordene og forbud mod at rejse sig fra sin plads. Skoledagen var kortere med færre fag på skemaet. Det sidste betød både, at jeg mødte mere velforberedt til timerne, og at eleverne var mere motiverede.

Der mangler desværre anerkendelse af, at lærerstanden med Tones ord "vendte vrangen ud på sig selv for at få det til at fungere" under corona-nedlukningen.

Lyt til de pressede lærere

Nu er de fleste læreres hverdag som før eller værre: fuldt skema, store klasser og skærpede corona-hensyn.

– På vores skole har vi indført "spritvægter", der skal sikre, at børnene spritter hænder, når de møder ind. Vi skal også vikariere for hinanden, hvis en lærer bliver syg. Tillidsfolkene har meddelt kommunen, at det er urealistisk. Man kan ikke "bare lige" tage naboklassen, fastslår Tone, der hellere så, at politikerne lærte af corona-erfaringerne:

– Den ekstraordinære situation under Covid-19 har jo vist, hvor fantastisk det kan blive at være lærer, hvis vi får bedre tid og selv bestemmer mere.

» Alle klasser var fysisk opdelt i små hold med én lærer. Det gav ro og langt færre konflikter end normalt, også i frikvartererne.

Tone Høybye

Foto: iStock

ARBEJDET, KVINDERNE OG CORONA'EN

Coronakrisen og ikke mindst nedlukningen har vist os lidt om, hvad der er nødvendigt, samfundsmæssigt arbejde.

Enhedslistens kvindeudvalg

At der har været brug for sygeplejersker og SOSU'er giver sig selv, men hvad skulle vi have gjort, hvis vi ikke havde kunnet få mad og andre fornødenheder eller få hentet affald? Chauffører til varetransport og offentlig trafik har sørget for, at mennesker og varer er kommet frem, og skraldemændene har sørget for, at vi kom af med det overflødige. Faktisk er de job, der har vist sig mest vitale for at få samfundet til at fungere, lavtlønsjob og overvejende kvindejob.

Corona-opvågningen

Kriser er ofte den udløsende faktor til ændringer, men den chance greb hverken regering eller støttepartierne. Alle kræfter blev sat ind på at holde vejret og vente på at vende tilbage til "normalen".

Klimaet skriger ellers på, at "normalen" er forbi! Det blev nærmest udråbt til landsskadelig virksomhed ikke at svinge dankortet, selvom enhver ved, at hvert sving med kortet udløser CO₂.

Tænk, hvis nogen havde turdet sige højt, at coronaen var den opvågning, vi havde brug for til at overveje, hvad det er for nogle liv, vi vil leve. Et godt sted at starte er arbejdsmarkedet.

Mange jobfunktioner har ikke været savnet, så hvad skal vi med dem? Rigtig mange mennesker har pseudoarbejde, som der reelt ikke er brug for. Hvorfor skal vi egentlig alle sammen arbejde 30-37 timer om ugen?

Mange mennesker har været glade for at arbejde hjemme (men ikke for at være hjemme – volden mod kvinder steg), forureningen i København har været minimal – at være cyklist har været en svir, stort set ingen biler, næsten ingen for tidligt fødte børn, nattelivsvolden har været i bund, ingen pissede i vores porte. Faktisk har mange haft et bedre liv og måske set en flig af en anden og simple måde at leve på.

4-i-1-perspektivet

En løsning på den tillærte skræk for ikke at have et arbejde kunne være en ubetinget basisindkomst, eller 4-i-1-perspektivet, som den tyske marxistiske feminist Frigga Haug foreslår: Med meget få ændringer kunne vi alle sammen få et bedre og mere meningsfuldt liv og slippe ud af hamsterhjulet. Hendes model, som hun ser som et kompas, altså ikke noget fast forankret, men mere noget retningsgivende, går i korthed ud på at opdele en 16 timers dag i moduler af fire timer – 4 timers produktivt/lønarbejde, 4 timers reproduktivt arbejde til alle (og her skal vi lige huske, at der ikke er nogen produktion uden reproduktion), 4 timers selvrealisering (få nye kompetencer og lære nyt), 4 timers politisk arbejde. Modellen gælder for alle køn, således at alle har mulighed for at deltage i alle samfundsmæssige aktiviteter. Samtidig får den fordelt arbejde og fri tid og afskaffer deltidarbejde.

Vi tror, at kvinderne med dårligt betalt nøglearbejde kunne være de første til at se mulighederne i at nøjes med det nødvendige arbejde til gavn for børn, gamle, klimaet og livet. Det er ikke godt for kapitalisterne – men gør det noget?

Har du lyst til blive aktiv i kvindeudvalget?
Se annonce på side 31.

"MANDEFAG" HAR BRUG FOR KVINDER

Som kvindelig tømrer har jeg deltaget i diskussionen om ligestilling i byggebranchen i mindst 30 år. I løbet af de tre årtier er der sket forbløffende få fremskridt i branchen.

Jette Gottlieb, arbejdsmarkedsordfører

For mig startede det, da jeg søgte læreplads. Jeg fik mange forskellige svar – flest af typen: "det tror jeg ikke, du kan klare". Men jeg fik også nogle meget interessante og meget usandsynlige svar: "Vi havde engang en kvindelig lærling, men så blev hun gravid". Det svar fik jeg så mange gange, at København nok ville være overbefolket, hvis der var kommet børn ud af alle de graviditeter. Og så var der svaret: "Det kunne være interessant, men svendene i firmaet vil ikke have det". Den fik jeg senere lejlighed til at afprøve: det var rent opspind.

Ingen lås på badedøren

Det, der fik kvinderne i fagene til at holde ved, var først og fremmest det fællesskab, vi opbyggede i vores fagforening. Vi kunne give hinanden gode råd og holde modet oppe – for det var nogle gange hårdt!

Arbejdet var fysisk hårdt, men det var det mindste af det. Dét, at man var "på" hele tiden, blev bemærket og kommenteret af både kolleger og arbejdsgivere, hvilket var anstrengende – og så var der en lang række praktiske problemer: omklædningsforhold, toiletforhold mm.

Arbejdsgiverne gjorde (næsten) intet for at få lavet løsninger på den slags. Da jeg omsider fik min læreplads, gav jeg afkald på et toilet, ellers var lærepladsen ikke blevet til noget. På alle de pladser, jeg var, hvor der ikke var skur, havde jeg et problem, som mændene ikke delte.

Det er uendeligt små forbedringer, der er sket på 30 år. De problemer, jeg dér havde, afviger f.eks. ikke fra de problemer, de kvindelige buschauffører nu har, når pauserne ved endestationerne spares væk. Lige nu kæmpes der for at få lås på badedøren i skuret! Men kvinderne tager oftest hjem i det beskidte arbejdstøj.

Og nu buldrer så en diskussion og en kampagne for at få flere kvinder i byggefagene.

Hvorfor lige nu? Jo, fordi der er mangel på bygningsarbejdere, og så kigger arbejdsgiverne sultent efter en nem arbejdskraftreserve. Det var det samme, da de første generationer af kvinder for alvor kom på arbejdsmarkedet i begyndelsen af 1900-tallet. Eller da det pludselig blev muligt for kvinder at blive sporvognskonduktører i slutningen af

» Det, der fik kvinderne i fagene til at holde ved, var først og fremmest det fællesskab, vi opbyggede i vores fagforening. Vi kunne give hinanden gode råd og holde modet oppe – for det var nogle gange hårdt!

50'erne. Og det var det samme, da der for 20 år siden for alvor kom kvinder ind i malerfaget.

For få unge – og kvinder i branchen

Byggeriet kæmper med to problemer: Det ene er, at der ikke er en tilstrækkelig tilgang af unge til byggeriets fag. Det skyldes en samfundsmæssig zigzagkurs, som de unge ikke skal lastes for: I 30 år har alle de toneangivende talt for, at Danmark skulle være et videnssamfund, og at den materielle produktion uden problemer kunne flyttes til fjerne lande (selvsagt med lavere lønninger). I samme periode glemte arbejdsgiverne, at forudsætningen for, at der findes udlært arbejdskraft er, at der er tilstrækkeligt med lærepladser.

Det andet er – og det kan endda vise sig at blive en del af løsningen på det første – at der er for få kvinder i fagene.

For at slå det fast: Det er fantastisk at arbejde i byggeriet. Være med til, at ting bliver til, og at de bliver stående. Det er noget, jeg kan unde alle at prøve. Men hvis det virkelig skal blive til noget med flere kvinder i fagene, så må arbejdsgiverne til lommerne med velfærdsforanstaltninger og arbejdsmiljøløsninger, der imødekommer andre end de 28 til 36-årige mænd i deres bedste alder. Og fagforeningerne og erhvervsskolerne må påtage sig en åben dialog om solidaritet og hensigtsmæssige omgangsformer på en arbejdsplads med stor kønsmæssig, aldersmæssig og etnisk bredde. Det er ikke sikkert, at skurvogns-jargonen fra 60'erne er den mest egnede til at rumme alle.

Al erfaring siger, at både produktivitet og arbejdsmiljø forbedres af, at der er mange forskellige slags mennesker i kollegakredsen.

» Da jeg omsider fik min læreplads, gav jeg afkald på et toilet, ellers var lærepladsen ikke blevet til noget. På alle de pladser, jeg var, hvor der ikke var skur, havde jeg et problem, som mændene ikke delte.

Foto: Karina Tengberg

"SELVFØLGELIG ER DET ET JOB FOR KVINDER!"

Bolette Rose Jørgensen er 28 år og møbelsnedker. Hun synes indimellem, at det er hårdt at arbejde i en stærkt mandsdomineret branche, men hun er glad for sit karrierevalg.

Finn Sørensen, Rød+Grøn

Bolette har altid godt kunnet lide gamle håndværk, så hun blev grebet af faget:

– Håndværk er et meget ærligt arbejde, det kræver tid og flid at lave noget smukt og brugbart. Du kan ikke snyde. Og selvfølgelig er det et job for kvinder! I starten fik jeg ret ondt i ryggen af at ville løfte lige så meget som de mandlige kolleger. Men det har jeg lært af. Jeg prøver altid selv først, men kalder på en kollega, hvis det bliver for tungt eller går for langsomt. Det, jeg ikke kan løfte selv, bør min mandlige kollega jo heller ikke løfte alene.

Bolette kan godt genkende byggebranchens ry for at være et sted, hvor tonen kan være rå og sexistisk. Hun har altid selv hadet plakaterne med nøgne damer:

– Det er så træls, at de eneste kvindelige kollegaer, du har, er dem, der hænger på væggen uden tøj på. Når jeg har sagt, at jeg synes, vi skal pille dem ned, har jeg tit fået kommentaren: "Jamen, du kan da bare hænge nogle nøgne mænd op. Så er der også noget for dig at kigge på!". Men det hjælper jo ikke på, at kvinders kroppe er blevet seksualiseret og markedsgjort.

Det virker at råbe igen

Bolette har aldrig selv oplevet at blive kaldt noget groft, som havde noget med hendes køn at gøre.

– Men jeg har ofte oplevet, at mandlige kollegaer synes det er sjovt at gøre mig usikker. Mange små ting, hvor man hele tiden skal være ovenpå og i forsvarsposition. Det er enormt anstrengende og drænende i længden.

Hun prøver at skelne mellem om det er tankeløshed eller bevidst for at genere hende:

– Du kan simpelthen ikke forvente, at alle, du møder i dit liv, er skolede feminister. Derfor diskuterer jeg heller ikke queerfeminisme med mine kollegaer. Men vi kan godt snakke om, at man skal behandle kvinder ordentligt. Det er jo til at forstå.

Men kollegerne får også svar på tiltale:

– Hvis nogen går over grænsen, skal jeg nok få dem til at forstå, at de er gået for langt, så de bliver flove. Det kan også tage røven lidt på folk, når sådan en ung, blond pige

» Jeg har ofte oplevet, at mandlige kollegaer synes det er sjovt at gøre mig usikker. Mange små ting, hvor man hele tiden skal være ovenpå og i forsvarsposition. Det er enormt anstrengende og drænende i længden.

Bolette Rose Jørgensen

OK21: OFFENTLIGT ANSATTE FORTJENER BEDRE

Hvis OK21 skal sikre løn som fortjent til vores uundværlige, offentligt ansatte, kræver det vilje fra politikerne og en samlet indsats fra fagforbundene.

Jakob Nerup, arbejdsmarkedspolitisk rådgiver

720.000 offentligt ansatte passer vores børn, hjælper de syge, drager omsorg for de ældre, fejer gaderne, tager skraldet, holder orden, sørger for udbetaling af pension og kontanthjælp. De er uundværlige. De fortjener en ordentlig løn.

Alligevel er de offentligt ansatte gennemsnitligt lavere lønnet end ansatte i det private. Særligt er de mest kvindedomnærede fag lavere lønnet end i det private. Især i omsorgsfagene har lønnen traditionelt været lav, fordi de er vokset ud af det ubetalte arbejde, som kvinder har udøvet i hjemmet, familien og lokalsamfundet.

Ulighedsskabende faktorer i det offentlige

Den store ulighed i løn skyldes også andre faktorer i selve det offentlige lønsystem.

Den første faktor er, at lønstigninger i mange årtier er givet i procenter. Så når SOSU-assistenten med en månedsløn på 24.000 kr. får en lønstigning på 1 procent, giver det hende 240 kroner ekstra, mens kommunaldirektøren med en månedsløn på 100.000 kr. får 1.000 kr. Når denne skæve tildeling af lønkroner gentages år efter år, så vokser løngabet mellem almindeligt ansatte og de højest lønnede.

Den anden faktor er, at lønnen i det offentlige ikke må stige mere end i det private. Faktisk er det stadfæstet i overenskomsterne gennem den såkaldte reguleringsordning, at man kun får 80 procent af de privates lønstigninger.

Den tredje faktor er politikerne, som er bagmændene bag de stramme økonomiske rammer, der tynger offentlige overenskomstforhandlinger. Når politikerne på forhånd fastsætter rammer, som ikke levner plads til f.eks. et opgør med kønnet uligeløn, så bliver den manglende ligeløn deres ansvar.

Mere lighed i OK21

Politikernes fine ord om pandemiens frontpersonale skal omsættes i kolde kontanter. Enhedslistens faglige landsudvalg har en række bud på, hvordan de offentligt ansatte kan få den overenskomst, de har fortjent. De peger på: Lønstigningerne skal være i kroner, ikke i procenter. De lavtlønnede og kvindefagene skal have et markant løft på flere tusinde kroner ekstra pr. måned, de højtlønnede må nøjes med samme realløn. Og endelig skal Folketinget afsætte 5 mia. kr. ekstra til et lavt- og ligelønsløft i OK21.

Ved OK18 stod fagbevægelsen skulder ved skulder og fik en stærk aftale. Gode resultater ikke kommer af sig selv. Uden aktiv bevægelse blandt de offentligt ansatte og en vilje til i sidste ende at bruge konfliktvåbnet, vinder vi aldrig kampen for ligeløn og løn som fortjent. Derfor skal vi alle bakke op om de offentligt ansatte – mænd som kvinder.

Politikernes fine ord om pandemiens frontpersonale skal omsættes i kolde kontanter.

taler meget grimt. Hvis man råber ad mig, råber jeg igen. Det virker!

Fagligt og politisk aktiv

Bolette synes, der skal gøres langt mere for at fastholde kvinder i byggebranchen. Det handler i høj grad om oplysning og om bedre vilkår ved graviditet og barsel:

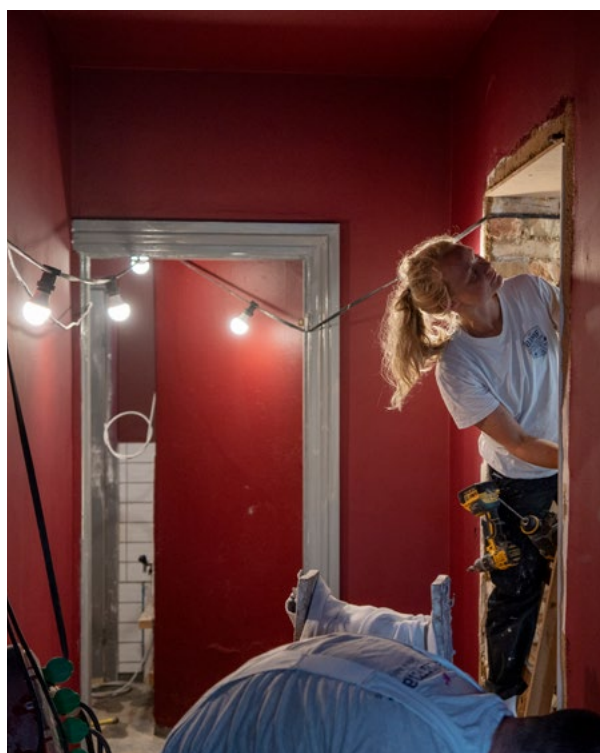
– Og så skal vi vise nogle almindelige kvinder i håndværk – uden at fokus er på køn. Bare en kvinde, der bygger, fordi det er fedt at bygge. Og så skal der være nultolerance over for sexchikane på arbejdspladsen.

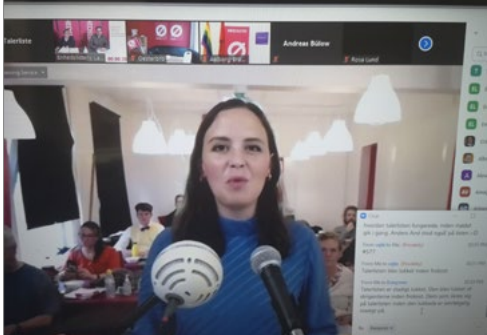
Mange af Bolettes kolleger synes, det er fedt, at hun er fagligt og politisk aktiv.

– De ved, de kan spørge mig om råd, hvis de f.eks. skal vide noget om overenskomsten. Der er selvfølgelig også dem, der synes, det er spild af tid og som er kritiske over for fagforeningen. Det er der jo faktisk også grund til at være, så jeg tager udgangspunkt i det og prøver at forklare, at fagforeningen er en (forholdsvis) demokratisk forening, hvor man som medlem er med til at præge retningen. Fagforeningen er jo ikke stærkere end dens medlemmer!

Du kan simpelthen ikke forvente, at alle, du møder i dit liv, er skolede feminister. Derfor diskuterer jeg heller ikke queerfeminisme med mine kollegaer.

Bolette Rose Jørgensen

ÅRSMØDE I EN CORONATID

337 delegerede, fordelt på 130 forskellige lokationer, der afholder digitalt årsmøde via Zoom. Det lyder som noget, der kan gå helt galt. Det gjorde det ikke.

ÅRSMØDE

Jens Peter Kaj Jensen, Rød+Grøn

Der er seks minutter til mødestart og hektisk aktivitet blandt teknikerne ved dirigentbordet. Nogle steder sidder delegerede fra op til otte afdelinger sammen. Andre steder sidder en afdeling eller blot en enkelt delegeret, logget på hjemme hos sig selv. Selv kigger jeg med på en pressestream, hvor et rødt skilt nu byder velkommen til årsmøde. Men hov, der dukker landskontorets Didde Jacobsen og Jeppe Lykke Rohde op på skærmen. Jeppe har sin guitar med. Så er de væk igen, men nu er der lyd. Og vi ser en kvadreret skærm med ansigter i hver sit felt, nysgerrige, forventningsfulde og skeptiske. Jeppe spiller op til

Jeppe Rohde overdøvede de indledende tekniske vanskeligheder med sang og guitar.

Foto: Landskontoret

fællessang. 'Røde Wilfred'. Så gennemgår han og Didde Zoom-funktionerne og viser, hvordan man stemmer på en smartphone. Det er sådan, Årsmødets afstemninger skal foregå.

Vi laver en prøveafstemning. Er chokolade bedre end kaffe? Det virker ikke, så Jeppe synger første vers af Aakjærs 'Jens Vejmand'. Efter anden gennemsyngning virker det. 256 delegerede har stemt. Kaffe er bedst. Så tester vi en liste-afstemning, mens vi synger en sang om merværdi. Lyden toner ud. Folk rykker tættere på skærmen og holder hånden bag øret, men lyden er hurtigt tilbage, og afstemningen går igennem.

Dirigenten konstaterer, at mødet er rettidigt indkaldt. Der er 316 indskrevne med stemmeret. Hvis mindst 10 procent af de stemmeberettigede ikke er koblet på, suspenderes mødet.

Dagsorden med indbygget dagsorden

Trine Simmel, Mikael Hertoft og Pelle Dragsted har fremsat tre forskellige dagsordensforslag. Mikael skal tale for forslag A, men vi kan ikke komme igennem til ham og går videre til Trine for forslag B, som handler om at behandle forslagene til vedtægtsændringer nu for ikke at få for mange til næste år. Pelle foreslår C, at vi skal kun behandle de vedtægtsændringer, som angår valg af FT-kandidater. Mikael er stadig ikke igennem, så rådmand Lasse Olsen fra Aalborg taler for forslag A. Det er en dagsorden uden vedtægtsændringer for at spare tid. Og meget passende annonceres der nu 20 minutters pause pga. tekniske udfordringer. De udfordringer gør forslag A mere relevant, for hvert minut der går.

» Regeringens klimapolitik kritiseres. Hvad skal Enhedslistens svar være, hvis ikke regeringen lever op til målene i forståelsespapiret?

Efter 40 minutter begynder vi igen. Der stemmes, og til sidst vinder forslag A klart, så vedtægtsændringsforslag bliver ikke behandlet. Det betyder, at forslaget om at lempe rotationsordningen først kommer på til næste år. At vi ikke ændrer vores rotationsregel betyder samtidig, at vores politiske ordfører i Folketinget fremdeles står til at blive udroteret. Dette bliver i flere aviser udlagt sådan, at Enhedslisten med et snævert flertal har valgt at skippe Pernille Skipper. For en del af pressen er årsmødet nu forbi.

Beretningen

Maja Albrechtsen fremlægger hovedbestyrelsens beretning, og Nikolaj Villumsen taler om arbejdet i EU. Mest om flygtningelejre på græske øer, men også om skattely, miljø og en forbedring af arbejdstagerrettigheder for langturschauffører.

Så er der diskussion af hovedbestyrelsens beretning. Mali-interventionen: Blev der taget stilling på et oplyst grundlag, spørges der fra Albertslund, som selv svarer nej. Fra Nørrebro Park efterspørges der mere uddelingsmateriale til gadeaktioner. Lone Degn taler om modsætningerne i HB, som hun mener er underspillet i beretningen. Og hvorfor måtte mindretalsberetningen ikke blive sendt med ud? Der tales også om en konflikt, der angår HB's rolle som arbejdsgiver og HB-medlem-

Årsmødets dirrigenter måtte undvære deres vanlige udsyn over en sal fyldt med delegerede. I stedet måtte de sætte deres lid til et hav af skærme.

Foto: Landskontoret

mers angivelige offentlige kritik af ansatte i forbindelse med dannelsen af RGU. Men ingen mener at have fremsat sådan en kritik.

Regeringens klimapolitik kritiseres. Hvad skal Enhedslistens svar være, hvis ikke regeringen lever op til målene i forståelsespapiret? Finn Keller kritiserer Enhedslistens trafikpolitik for ikke at gøre op med bilismen. Andre roser folketingsgruppens indsats i trafikpolitikken. Og så bliver talerlisten lukket for dem, der identificerer sig som mænd. Dem, der identificerer sig som kvinder eller ikke-binære, kan stadig skrive sig på.

Medlemmer af Socialistisk Ungdomsfront kan ikke genkende beretningens beskrivelse af samarbejdet mellem SUF og Enhedslisten som vel-fungerende. SUF er blevet holdt ude i strakt arm, får vi at vide.

Mange tilkendegiver at ville stemme mod HB-beretningen, og hvad betyder så det? Vel at man udtrykker mistillid til den siddende hovedbestyrelse. Men

» Blev der taget stilling til Mali-interventionen på et oplyst grundlag, spørges der fra Albertslund, som selv svarer nej.

der skal under alle omstændigheder vælges en ny, så de praktiske konsekvenser er små. Alligevel vil det være et klart signal om, at arbejdsformen skal forbedres, hvis beretningen stemmes ned.

Så går Pernille Skipper på talerstolen. Hun aflægger beretning for folketingsgruppens arbejde. Hun er stolt over årets arbejde og resultater. Mest taler hun om nødvendigheden af at føre bevidst klassepolitik under coronakrisen og om klassepolitik i klimakampen. De rigeste CO2-sviner mest, så grøn omstilling og social omfordeling går hånd i hånd.

Gal i skralden

Efter frokost er der problemer med teknikken. Vi ser en dirigent og en tekniker svirre om dirigentbordet, men får ingen lyd. Lidt efter kan debatten om HB-beretningen alligevel fortsætte.

Særlig opmærksomhed får folketingsgruppens deltagelse i skraldeforliget, som blev indgået uden om HB. Lasse fra Aalborg taler imod aftalen, fordi den indebærer et element af privatisering, nemlig af efterbehandlingsanlæggene, altså genanvendelsen af affald. Forbrændingen privatiseres ikke, hvilket af folketingsgruppen blev præsenteret som en stor sejr, fordi regerin-

gen havde spillet ud med, at hele møget skulle privatiseres. Lasse mener, det strider mod vedtægterne, at folketingsgruppen trods interne uenigheder ikke forelagde aftalen for HB. Han mener også, at aftalen er med til at undergrave den kommunalpolitiske kamp mod privatisering.

» Affaldsforbrændingen privatiseres ikke, hvilket af folketingsgruppen blev præsenteret som en stor sejr, fordi regeringen havde spillet ud med, at hele møget skulle privatiseres.

Folketingsmedlem Mai Villadsen er enig i kritikken af privatiseringsdelen, men lægger vægt på, at den ligger et stykke ude i fremtiden og derfor endnu kan afværges. Men skal det ske via grøn aktivisme, skal miljøbevægelsen jo aktionere mod en aftale, som Enhedslisten er med i.

Nogle mener, at affaldsforliget er noget skrald, fordi det angiveligt hæmmer den grønne omstilling. Karl Vogt er uenig. Forliget sikrer nemlig, siger han, en øget genanvendelse af affald, hvilket miljømæssigt er langt bedre end forbrænding. Privatiseringen handler kun om, hvornår det genanvendelige affald havner på private hænder. Før

Pernille Skipper talte om nødvendigheden af at føre bevidst klassepolitik under coronakrisen og i klimakampen. De rigeste CO2-sviner mest, så grøn omstilling og social omfordeling går hånd i hånd.

Foto: Katinka Klinge

eller siden skal det alligevel efterbearbejdes af private virksomheder.

Flere delegerede er forbandede over, at folketingsgruppen over for medlemmerne har markedsført forliget som en sejr og ikke nævnt de besværlige elementer. Der skal kommunikeres åbent og selvkritisk med medlemmerne.

Til sidst skal der stemmes om beretningen. 187 stemmer for, 90 imod. Det er et klart flertal, men også et ukarakteristisk stort mindretal, der underkender HB's arbejde.

For social tryghed og grøn omstilling

Pelle Dragsted præsenterer udtalelsen 'Enhedslistens vej ud af krisen'. Den handler om genopbygning af velfærdssamfundet og økonomien – en socialistisk, demokratisk og grøn genopbygning.

Under dette punkt får vi den generelle debat om samfundsudviklingen i Danmark, arbejdet i Folketinget, bevægel-

Skal vi sende en SU'er eller en RGU'er ud til paneldebatten, når Enhedslisten får en henvendelse fra et gymnasium?

Og skal RGU's politiske platform ikke være på plads, før vi kan tage stilling til et samarbejde?

sernes rolle og forholdet til regeringen. De fleste er enige i hovedtrækkene, men ændringsforslag er der alligevel. Igen kommer uenigheden om affaldsforliget op. I et forslag står der "... det netop indgåede forlig med privatisering af store dele af affaldshåndteringen hæmmer den grønne omstilling og [er ikke] i overensstemmelse med Enhedslistens politik og principper." Denne røf-fel til folketingsgruppen falder, men kun med 152 stemmer imod og 141 for.

Det bliver også diskuteret, om det skal formuleres som en hovedopgave for Enhedslisten at trække regeringen til venstre, og om dette så skal ses som et brud med vores opfattelse af Enhedslisten som en politisk strømning i egen ret og ikke som korrektiv til Socialdemokratiet. Det vedtages at præcisere den pointe sådan her:

"... forståelsespapiret må ikke blive en sovepude for Enhedslisten. Vi har vores egen politik, som er langt mere vidtgående end, hvad Socialdemokratiet har givet af løfter ...".

Så sættes den samlede udtalelse til afstemning. 269 stemmer for, kun 21 imod.

Hed omfavelse af ungdommen

Vi logger på klokken 10:00 søndag. Morgenværterne Didde og Jeppe gentager, hvordan teknikken fungerer. Der laves prøveafstemninger, og vi tester personvalg. Mens de delegerede stemmer på revolutionære favoritter, stemmer Jeppe spaden og synger om Karl Marx' merværdi-begreb. Rosa Luxemburg er de flestes favorit. Marx er nummer to. Vi synger Oskar Hansen.

Finn Sørensen fremlægger HB's forslag til arbejdsplan. Den største diskussion bliver den om Rød-Grøn Ungdoms henvendelse til Enhedslisten. Skal Enhedslisten have en samarbejdsaftale med dem? Kan samarbejdet med SU samtidig fortsætte på de gældende præmisser? Skal vi så sende en SU'er eller en RGU'er ud til paneldebatten, når Enhedslisten får en henvendelse fra et gymnasium? Skal RGU's politiske plat-

Flere delegerede er forbandede over, at folketingsgruppen over for medlemmerne har markedsført skraldeforliget som en sejr og ikke nævnt de besværlige elementer.

form ikke være på plads, før vi kan tage stilling til et samarbejde? Og kan de unge mennesker arbejde sammen i Enhedslisten, når de ikke kan være i ungdomsforbund sammen? På den anden side: Kan vi afvise 407 håbefulde aktivister? Og kan vi tillade os at stille krav til dem om at igangsætte en proces frem mod sammenlægning som betingelse for en samarbejdsaftale? Kan vi stille krav om, at SUF'ere skal kunne melde sig ind i RGU?

Debatten kommer til at handle om, hvordan RGU blev dannet i hemmelighed og straks efter offentliggørelsen blev omfavnet af fremtrædende Enhedslistere. Men debatten trækker også tråde længere tilbage: Hvad var grunden til, at RGU'erne meldte sig ud af SUF?

Andreas Bülow taler for en delegeretkonference for Enhedslistemedlemmer under 30 år, som skal diskutere ungdomsarbejdet. Lone Degn foreslår en treårig proces frem mod en samling. Et tredje forslag handler om at danne et samarbejdsorgan med tre medlemmer fra hver af ledelserne i Enhedslisten, SUF og RGU, og at Enhedslisten skal afklare de praktiske omstændigheder ved et samarbejde med to ungdomsorganisationer. Et fjerde, at SUF-medlemmer af Enhedslisten skal kunne være medlemmer af RGU, hvis der skal være en samarbejdsaftale.

» Under behandlingen af budgettet genfrem-sættes og -nedstemmes et forslag om at give Folkebevægelsen mod EU de stemmepenge, som Enhedslisten lovede dem.

Samtlige ændringsforslag om ungdomsarbejdet bliver imidlertid stemt ned, så HB's formulering om, at den skal "... forhandle og om muligt at indgå en samarbejdsaftale med RGU," bliver stående.

Vi gjorde det umulige

Det diskuteres også, om det skal indskrives i planen, at vi arbejder for automatisk tildeling af statsborgerskab efter ti års ophold i landet. Det er et borgerforslag. MF'erne Rosa Lund og Peder Hvelplund takker nej og henviser til, at det ikke er Enhedslistens politik. Under afstemningen falder det med 154 stemmer imod og 151 for.

Til gengæld er der stort flertal for et handikappolitisk delprogram, og endnu større for et bud på, hvordan vi styrker Enhedslistens forankring hos arbejderklassen uden for de store byer. Det vedtages at indføje, at det er vigtigt, "... at Hovedbestyrelsen lever op til

ENHEDSLISTENS NYE HOVEDBESTYRELSE

(Stemmetal i parentes)

Pelle Dragsted (170)
Sinem Demir (153)
Aida Ammary (145)
Mai Villadsen (139)
Trine Henriksen (139)
Line Barfod (137)
Mathilde Vinther (134)
Jonathan Simmel (131)
Morten Riis (130)
Astrid Vang Hansen (127)
Rasmus Vestergaard Madsen (127)
Finn Sørensen (126)
Maja Albrechtsen (125)
Trine Simmel (122)
Lasse P. N. Olsen (119)
Jonas Paludan (110)
Louis Jacobsen (106)
Louise Bilde Hvelplund (106)
Helge Bo Jensen (102)
Peder Hvelplund (101)
Elsebeth Frederiksen (95)
Lisbeth Torfing (93)
Frederikke Hellemann (91)
Benny Dall (90)
Allan Ahmad (89)

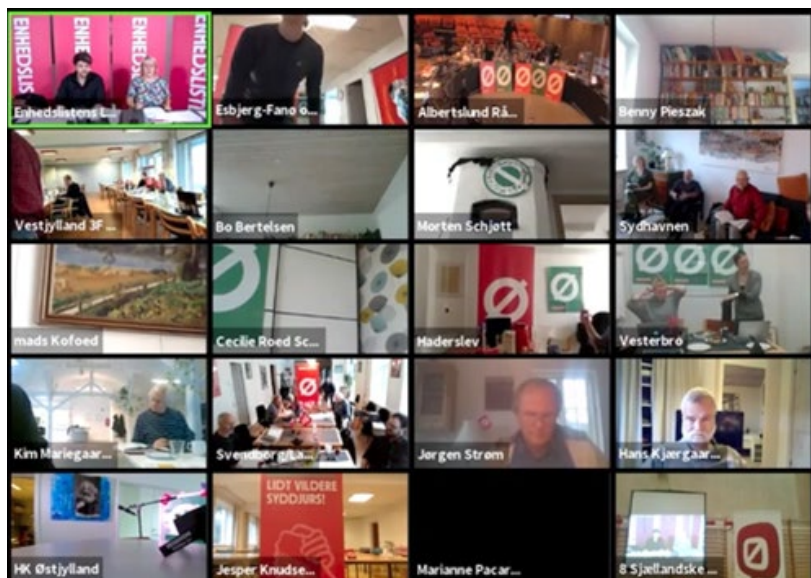
SPIDSKANDIDATER TIL FOLKETINGET

Rosa Lund (København 1)
Mai Villadsen (Sjælland 1)
Søren Egge Rasmussen (Østjylland 1)
Søren Søndergaard (Kbh. omegn 1)
Rune Lund (København 2)
Victoria Velásquez (Fyn 1)
Peder Hvelplund (Nordjylland 1)
Aida Ammary (Nordsjælland 1)
Rasmus Vestergaard (Sydjylland 1)
Jette Gottlieb (København 3)
Maria Temponeras (Vestjylland 1)
Ibrahim Benli (Sjælland 2)
Poya Pokzad (København 4)
Anne Hegelund (Østjylland 2)
Mathilde Vinther (Fyn 2)
Maja Albrechtsen (Østjylland 3)
Sinem Demir (Sydjylland 2)
Eva Milsted (Sjælland 3)
Anna Berg (Kbh. omegn 2)
Astrid Vang (Nordjylland 2)

sin vedtægtsbestemte opgave som den øverste politiske ledelse mellem årsmøderne. Dette kræver at folketingsgruppen åbent fremlægger eventuelle uenigheder før vigtige forlig indgås." Denne indskærpelse af, hvad der allerede står i vedtægterne, skyldes forløbet omkring affaldsforliget. Den samlede arbejdsplan vedtages med 238 stemmer for og 60 imod.

Under behandlingen af budgettet genfrem-sættes og -nedstemmes et forslag om at give Folkebevægelsen mod EU de stemmepenge, som Enhedslisten lovede dem. Til gengæld bliver det vedtaget at nedsætte kontingentet. Som sidste punkt holder Bornholms viceborgmester Morten Riis en afslutningstale, og så synger de udmattede teknikere og dirigenter Internationale i baggården, Studiestræde 24.

Det var en umulig opgave at styre 130 lokationer og 337 vidt forskellige afstemningsaggregater gennem det digitale møde, men landskontoret løste den. Nu ved vi, at vi kan.

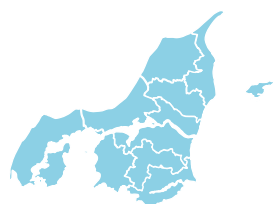
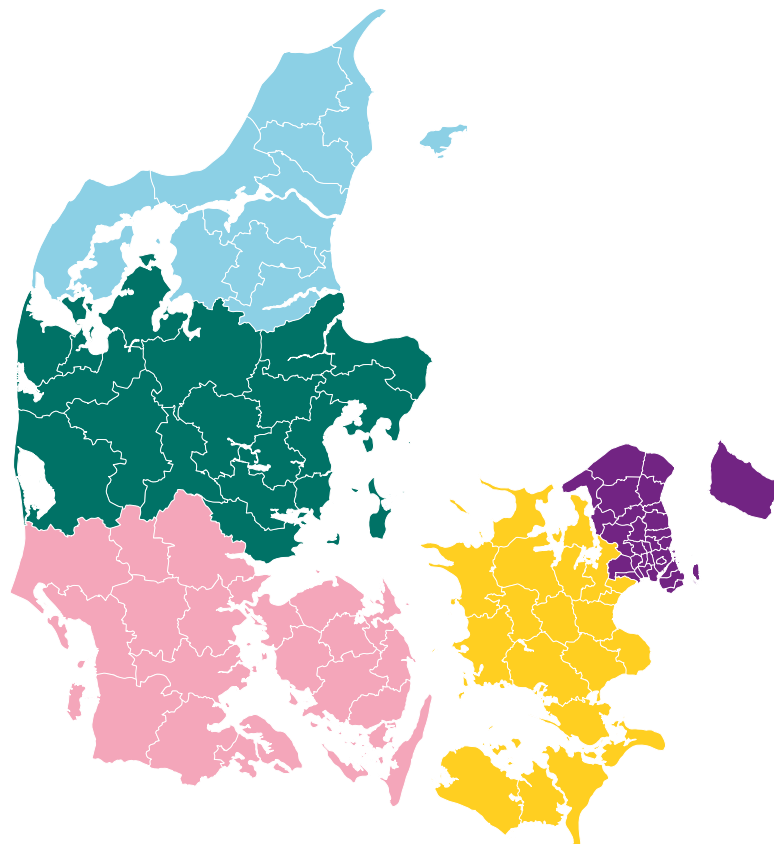

KOMMUNALE OG REGIONALE BUDGETAFTALER

Overalt i landet har Enhedslistens lokalpolitikere haft travlt med budgetforhandlinger i den seneste tid. Her er et udpluk af op- og nedture i forhandlingerne.

BUDGETFORHANDLINGER

Jens Peter Kaj Jensen,
Rød+Grøn

REGION NORDJYLLAND: GODE RESULTATER TRODS FÅ RESSOURCER

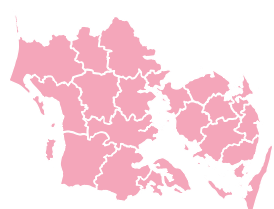
Økonomaftalen mellem finansministeriet og Danske Regioner gav 135 mio. nye kroner til Region Nordjylland. Med en forventet stigning i medicinudgifterne på trecifret millionbeløb har der ikke været mange ressourcer til nye prioriteringer.

Alligevel er det lykkedes at finde ressourcer til bl.a. en styrket akutindsats i nærområderne, en sundhedsplejerske-hotline, større rolle til paramedicinerne i det akutte beredskab og akutlægebil.

Der afsættes midler til større kvalitet i social- og sundhedsassistentud-

dannelsen, til flere brugerstyrede senge i psykiatrien, liaison somatik til ambulante patienter, fremskudt rådgivning i voksenpsykiatrien samt et psykiatriens hus.

Vi fortsætter arbejdet med omlægning af den sorte fossiltrafik mod biogas.

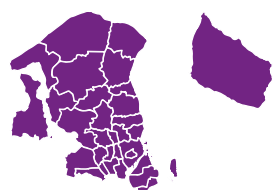
REGION SYDDANMARK: KRYMMEL PÅ EN RINGE KAGE

Enhedslisten står som det eneste parti ikke bag 2021-budgettet.

Der er langt fra afsat penge nok til at sikre, at sundhedsvæsenets hårdt belastede medarbejdere får ordentlige forhold. Det var Enhedslistens ret beskedne krav, 50 mio kr. til mere pleje-

personale ud af et budget på over 25 mia. Forliget indeholder flere forbedringer, fx en værdig afslutning på livet, indsats mod senfølger af kræft og øget indsats på demensområdet. Men udgangspunktet er for dårligt en aftale med staten. Regionerne kompenseres

ikke for de udgifter, der følger af stigende medicinpriser og det forhold, at befolkningen bliver ældre og bruger sundhedsvæsenet mere. Så de gode tiltag bliver pynt på et hårdt belastet sundhedsvæsen.

REGION HOVEDSTADEN: AFTALE UDEN JUBEL

- Det er ikke, fordi vi jubler over resultatet, siger Marianne Frederik og Tormod Olsen.

- Der er tale om et vedligeholdelsesbudget, som bærer præg af corona og af en økonomaftale, der ikke gav det nødvendige løft til vores sund-

hedsvæsen. De ekstra penge fra Finansloven til psykiatrien og flere sygeplejersker hjælper, og budgettet medfører ingen fyringer, men vi har et stadig et hårdt presset sundhedsvæsen. Når vi alligevel valgte at tilslutte os, er det fordi der trods alt er 141 mio. kr.

ekstra til psykiatrien, ekstra til sygeplejersker og til en række mindre sundhedsinitiativer. Det lykkedes at få fjernet nogle af besparelserne på den kollektive trafik. Og der bliver gennemført nogle gode løsninger for klima og miljø.

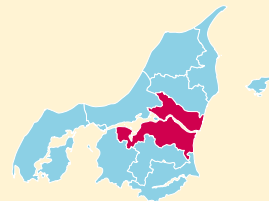
AALBORG: FORLIG MED KLARE Ø-AFTRYK

– Alt i alt et acceptabelt, men ikke prangende resultat, vurderer byrådsmedlem Per Clausen.

Set i forhold til i forhold til budgetforslaget indeholder forliget forbedringer for ældre, børn, handicappede og udsatte. Også i forhold til klima

og miljø indeholder aftalen vigtige forbedringer. Aftalen sikrer, at der kommer flere skæve og almene boliger i Aalborg, at der bliver afsat flere midler til gademedarbejdere, og at varmestuerne får længere åbnings-tid.

Besparelser på børne- og ungdomsrådet er fjernet, sådan at der samlet set er tale om et løft både på skole- og dagsinstitutionsområdet i forhold til 2020. Kunsthal Nords overlevelse sikres med fokus på større inddragelse af lokale kunstnere.

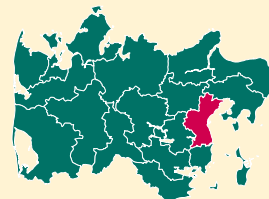
AARHUS: RØD-GRØN PENGEREKN

Enhedslistens Lone N. Smith er stolt over at være med i forliget. Der er andre områder, som skal genoprettes, men budgettet rummer vigtige forbedringer for mange aarhusianere.

Enhedslisten stillede 40 forslag til forhandlingerne og fik 26 med i bud-

gettet, helt eller delvist. Velfærd for børn, ældre og svage grupper (1500 nye medarbejdere til velfærdsopgaver), klima-indsats, flere almene boliger, kollektiv trafik og grøn by (10.000 bytræer, nye parker), sikring af rent grundvand. Finansiering af

Letbanens etape 2 fik Ø med, udvidelse af Ringvejen med separate spor til busser. 200 mio. kr. til infrastruktur, til forbedring af forhold for cyklende og fodgængere. 77 mio. kr. over 10 år til sikring af skole- og fritidsveje.

ODENSE: FORNUFTIGT BUDGET

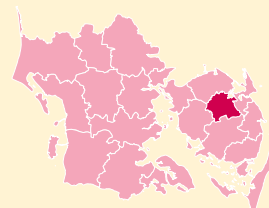
Byrådsmedlem Reza Javid indrømmer, at ikke alle dele af budgettet er Enhedslistens politik. Ø har trods alt kun to ud af 18 mandater i forligskredsen.

Mange andre områder trænger til ressourcer, og Ø kæmper utrætteligt videre, men skriver også under med

god samvittighed. Det, som gør Javid allermest glad for resultatet, er borgerombudsmandsfunktionen og løsning af ressourceproblemerne på det specialiserede socialområde.

Det første styrker borgernes retssikkerhed, og det andet skåner medar-

bejderne for besparelser. Dette års forhandlinger foregik parallelt med kampen mod salg af Fjernvarme Fyn, sammen med de borgerlige partier. Ø følger sin selvstændige politiske linje i samarbejder med alle partier, der vil det samme som os.

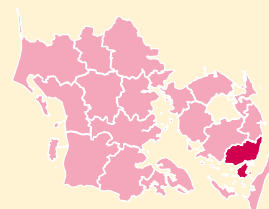
SVENDBORG: VELFÆRDSLØFT OG GRØN OMSTILLING

– Det er jo meget kærkomment med en tildeling af demografipuljen på social- og sundhedsområdet på 14,7 mio. kr., siger byrådsmedlem Stina S. Thomsen.

– Det tilgodeser, at der bliver flere ældre, og at pengene følger med.

Der er sat penge af til bedre normeringer i daginstitutionerne, til et permanent løft til skolerne på 4 mio. kr. Det har været lettere at lave et godt budget i år efter en kommuneaftale med penge til demografi og en udligningsreform, som tilgodeser Svendborg Kommune.

Ældreområdet og daginstitutionerne har endelig fået fjernet den årlige besparelse på 0,35. Nu kan vi endelig se begyndelsen på en CO2-reduktionsplan. Det bliver også spændende at afprøve gratis bybusser i Svendborg lørdag og søndag.

KØBENHAVN: ÆDER IKKE SKOVSNEGLEN

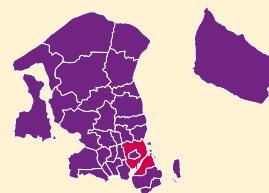
– Overborgmesteren fik hurtigt sin vilje i år. Ville man have indflydelse på næste års budget, måtte man æde en skovsnegl i form af en havnetunnel, konstaterer teknik- og miljøborgmester Ninna H. Olsen.

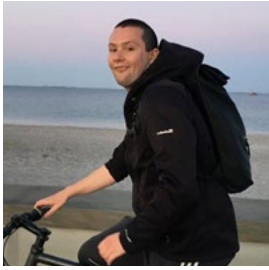
Budgettet og beslutningen om en havnetunnel har intet med hinanden

at gøre, men Frank Jensen brugte sammenkoblingen som magtmiddel. SF lod sig tryne og sprængte den grønne alliance, men Ø holder fokus på klimaet og siger nej til en undersøisk motorvej.

Sat uden for døren kunne Enhedslisten intet gøre for partiets mær-

kesager: Skaffe penge til en bemandet legeplads i Tingbjerg, en genåbning af nedlagte busstoppesteder ved Hillerød motorvejen og dermed bedre adgang fra Tingbjerg til Nørrebro eller penge til sikre skoleveje ved Utterslev, Tingbjerg og Brønshøj skoler.

KORT OM JACK CAMPBELL

Jack er 25 år. Oprindeligt fra London. Han flyttede til Danmark i 2018 for at læse Political Science på Københavns Universitet. Han er medlem af Labour.

WOLT-ARBEJDERE: PARTNERE UDEN RETTIGHEDER

Fragtfirmaet Wolt kalder deres bude for "partnere". Men det er partnere uden rettigheder. Woltarbejderne vil have en overenskomst og samme rettigheder som andre arbejdere.

Frida Groth, SUFs faglige gruppe

Med deres store, blå termotasker er Wolt-budene synlige i de danske storbyer. De kører rundt især om aftenen og i de tidlige nattetimer for at bringe mad ud til billige penge. Man kan sidde derhjemme og bestille sin yndlingspizza – og vupti, så er den der! Det lyder jo dejligt, at man selv kan undgå regn og blæst, men hvad er det egentlig for nogle forhold Wolt-budene arbejder under?

Wolt er et finsk firma, der blev stiftet i 2014 og kom til Danmark i 2017. Som Wolt-bud er man selvstændig. På Wolt-sprog kaldes de 'Wolt Partners'. Det betyder, at de selv skal betale for deres transport (cykler, knallerter, biler, osv.), smartphone og en dataplan, så de kan bruge bud-app'en.

Som selvstændige får de ikke løn under sygdom, ferie eller barsel. Og Wolts forsikring dækker kun, hvis de bliver slået ihjel i trafikken eller mister en kropsdel. Dette på trods af, at de ofte bliver opfordret til at cykle hurtigt, så de kan nå flere leveringer.

Et håbløst kapløb

Jack Campbell er en af de mange udenlandske Wolt-bude. Han fortæller, at cirka 85 procent af budene er

udenlandske. Hovedsageligt folk, der er kommet til Danmark på et 'Working Holiday Visa' eller som studerende. Hvis man er udenlandsk studerende i Danmark, skal man ved siden af studiet have minimum 43 timers arbejde om måneden for at optjene rettigheder til SU. Mange af Wolt-budene troede til at starte med, at de kunne optjene den rettighed ved at arbejde for Wolt, men det kan de ikke som "selvstændige".

Enten giver Wolt budene muligheden for at tage en "vagt", hvor man er garanteret 120 kr. i timen, lige meget hvor mange leveringer man har. Dog forsvinder disse vagter på under 30 sekunder, når de bliver frigivet, da de er få og eftertragtede. Alternativt får man 45 kr. pr. levering, og Jack fortæller

Miki Kuusi (tv.) står i spidsen for Wolt, der nok giver deres bude den flotte titel "partnere", men som hverken vil give dem løn under sygdom, ferie eller barsel. Her står han sammen med Wolts Director of New Markets, Marianne Vikkul.

Foto: Wolt

» Wolts forsikring dækker kun, hvis de bliver slået ihjel i trafikken eller mister en kropsdel. Dette på trods af, at de ofte bliver opfordret til at cykle hurtigt, så de kan nå flere leveringer.

ler, at de hurtigste kan nå to leveringer på en time. Altså en timeløn på maksimalt 90 kr.

Bude organiserer sig

Så hvordan organiserer man arbejdere, der pga. deres arbejdsform aldrig mødes med hinanden? Jack fortæller, at det er svært, fordi der ikke er den samme sympati og solidaritetsfølelse, som der er på mange andre arbejdspladser. Budene er pr. definition konkurrenter, og de har ikke et pauserum, hvor de kan lære hinanden at kende.

I juni 2019 begyndte nogle af budene dog at samle sig for at kræve bedre forhold. Gruppen, der kalder sig for Wolt Workers Group, prøver at møde andre bude foran restauranterne for at få dem organiseret i kampen. På grund af en stor udskiftning blandt budene går arbejdet langsomt. Der er dog påbegyndt et samarbejde med 3F for at få en overenskomst.

Til SUFs faglige fredagsbar til støtte for Wolt Workers Group var Jack inviteret til at tale. Han fortalte om deres kamp og om hvordan man kan støtte denne.

Så næste gang, du ser et Wolt-bud, så giv personen et stort smil og telefonnummeret til 3F: 70 300 300.

STILLINGSOPSLAG

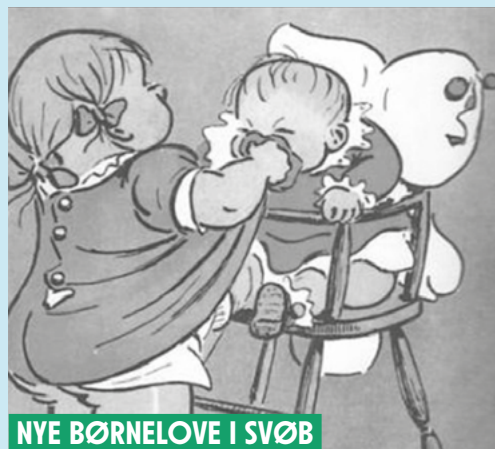
KAN DU ORGANISERE ENHEDSLISTEN KØBENHAVNS KOMMUNALVALGKAMP?

Enhedslisten København søger en kampagne-sekretær med tiltrædelse 1. januar 2021 til at organisere den kommende kommunalvalgkamp. Stillingen er på fuld tid og er tidsbegrænset til 31. december 2021.

Din primære opgave bliver den praktiske organisering og planlægning af kommunalvalgkampen. Det betyder bl.a. at samarbejde med afdelingerne, koordinere kampagneaktiviteter, tilrettelægge debatarrangementer og koordinere selve valgkampen i ugerne op til valgdagen.

Læs mere om stillingen på org.enhedslisten.dk/job eller kontakt københavnssekretær Liv Røbjerg på kbh@enhedslisten.dk eller 22 49 05 24. Der er ansøgningsfrist 29. oktober kl. 12.00 (sendes til kbh@enhedslisten.dk. Skriv "Kampagnesekretær" i emnefeltet).

ENHEDSLISTEN

NYE BØRNELOVE I SVØB

31. OKTOBER KL. 11-17

CHRISTIANSBORG, KØBENHAVN

- Forældreskab og børn
- Den nuværende lovgivning
- Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde
- Virker anbringelser af udsatte børn
- Enhedslistens krav til ny lovgivning

Til mødet vil der bl.a. være oplæg af MF Pernille Skipper, sundhedsplejerske Else Guldager, socialkonsulent Ahmet Demir, docent Frank Ebsen og fagsekretær Anna Berg.

Tilmelding: lole@mail.dk

Arrangør: Socialpolitisk udvalg

KVINDEUDVALGET – KOM OG VÆR MED!

● LOKALE GRUPPER I AALBORG, AARHUS, ODENSE OG KØBENHAVN

Samt en række enkeltmedlemmer spredt ud over landet.

● SEMINAR MINDST EN GANG OM ÅRET

● DEN 31. OKTOBER–1. NOVEMBER ER DER SEMINAR I ODENSE

Der er allerede 25 tilmeldte og dermed få pladser tilbage. Vi skal snakke køn, corona, feministisk bolig-politik, i biografen, kommissorium samt planlægge arbejdet de næste mange måneder.

De sidste måneders debat har afsløret, at sexismen trives i vores lille smørhul, hvor vi helst vil tro, at alt er godt, og vi er bedst. Det vil vi også beskæftige os med.

Du kan kontakte Enhedslistens kvindeudvalg ved at skrive til gunna@enhedslisten.dk

'DET ØKONOMISKE RÅDERUM' I CORONAENS SKYGGE

1. NOVEMBER KL. 13-16

AUDITORIET, ROSKILDE RÅDHUS

Seminar med professor, samfundsdebattør og forfatter Jesper Jespersen.

Hvorfor de traditionelle 'husholdningsøkonomiske' begrundede ræsonnementer må erstattes med 'samfundsøkonomisk' teori.

Begrænset deltagerantal – så tilmelding nødvendig på roskilde@enhedslisten.dk senest 29. oktober.

Arrangør: EL-Roskilde.

Medlemstal

Enhedslisten havde den 8. oktober

9.353 medlemmer.

KULTURSTAFETTEN

KVINDEHAD I LIGHEDENS TIDSALDER

I februar afholdt kvindeudvalget et yderst velbesøgt og vellykket kvindeseminar i Aarhus. En partikammerat havde tilhvisket udvalget, at idéhistorikeren Mikkel Thorup arbejdede på en bog om Kvindehad som en del af højrefløjens tankegods, så ham inviterede vi til at komme og dele sine tanker med os.

Det blev en spændende – og skræmmende – søndag formiddag.

Bogen udkommer nu i oktober, og den lægger sig fint op ad sexchikanedebatten med den forskel, at sidstnævnte ikke handler om sex men om magt, mens højrefløjens kvindehad handler om sex. Men fælles er, at det handler om tab af velerhvervede RETtigheder.

Siden Manu Sareens katastrofale huseren som ligestillingsminister har der systematisk hærgnet en kønsneutralitetsmyte (mænd bliver også slået, der er mange tabermænd osv). Et andet af seminarrets emner var, at 'vold mod kvinder' nu hedder 'vold i nære relationer' – underforstået, at voldens udøvere og ofre er kønsmæssigt ligeledes fordelt, selv om det er veldokumenteret, at det er mænd, der slår både kvinder og andre mænd.

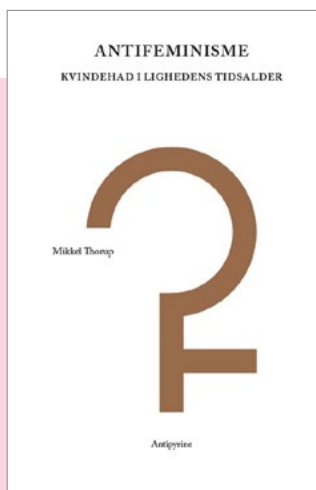
Bogen har – ud over mange eksempler på, hvad der foregår på højrefløj – to meget velunderbyggede, vigtige pointer: rekruttering og retten til sex med (hvide) kvinder*. Pointer, som jeg synes, at vi på venstrefløj nøje skal overveje, så vi ikke gentager den fejltagelse det var at tro, at DF kunne ties ihjel.

Den yderste højrefløj rekrutterer ganske godt på antifeminismen via asociale medier, idet nogle få ihærdige aktører kan få en lille flok til at synes stor og voksende, så det bliver ok at melde sig under fanerne. En del af dem er velartikulerede og kan servere letfordøjelige uhyrligheder på en pseudointellektuel måde, som giver antifeminismen et skær af videnskabelighed. Der er også tosser iblandt, hvilket resulterer i uafledelige uvenskaber og afskalninger, men Breivik, Trump, collegeskyderier mv. udspringer af frygten for, at den hvide mand mister sin ret til herredømme. Denne ret kan komme fra Gud, histo-

» Bogen har – ud over mange eksempler på, hvad der foregår på højrefløj – to meget velunderbyggede, vigtige pointer: rekruttering og retten til sex med (hvide) kvinder.

rien, biologien (styrke/intelligens), men langt ind i pæne menneskers fora trives stråmanden om, at tabermændene er bevis på, at kvinden ikke undertrykt, ikke er "den anden"**, at ligestillingen er gået for vidt.

"Når nu jeg er den klogeste og hvideste, hvorfor er der så ingen (kvinder), der vil have mig?". Det er feminismens skyld, den har ødelagt familien og den orden (kvinden er kaos), som har skabt den vestlige civilisation.

Læs bogen: Mikkel Thorup:
"Antifeminisme – Kvindehad i lighedens tidsalder", Forlaget Antipyrene.

* Hvorfor voldtægt kun er rimeligt. ** For at være nr. 1 er man nødt til at konstruere en nr. 2.

PurePrint®
100% bionedbrydelige tryksager

CERTIFIED
cradle to cradle

PurePrint® by KLS – Produceret 100 %
bionedbrydeligt af KLS Grafisk Hus A/S

FSC
www.fsc.org
MIX
Papir fra
ansvarlige kilder
FSC® C022833

KYOTO PRODUKT
2
No. 001
KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

STØTTET AF
EUROPA
NÆVNET

EU-artikler er støttet af Europa-Nævnet.